

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

14^E JAARGANG

WOENSDAG 16 OCTOBER 1929

No. 720

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schillhuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Assistent-Redacteur: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.

15 OCTOBER 1929.

In den toestand van de geldmarkt kwam deze week geen verandering van beteekenis. De vraag naar geld op prolongatie bleef nog gering, zoodat er meestal weder 4½ pCt. genoteerd werd. Ook was het aanbod van wissels nog slechts weinig grooter en niet in verhouding tot de zeer sterke vraag naar wissels van de zijde van bepaalde financieele instellingen, die haar aankopen door bemiddeling van De Nederlandsche Bank doen uitvoeren. De rente liep daardoor tot 5¹/₁₀ pCt. terug; maar toen Zaterdag deze vraag ontbrak, moest weder 5³/₁₀ pCt. worden toegestaan. In verband met den tijd van het jaar blijven de gewone geldgevers nog zeer terughoudend, hetgeen ook blijkt uit de notering van callgeld, dat meestal niet onder 4½ à 5 pCt. verkrijgbaar was.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een daling van f 17.7 miljoen te zien, die zich nagenoeg geheel verklaren laat uit aflossingen van schatkistpapier. Het bedrag der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen verminderde in de afgelopen week van f 25 miljoen tot f 8 miljoen. De beleeningen blijken met ruim f 100.000 te zijn teruggelopen. Het renteloos voorschot aan het Rijk klom met f 3.1 miljoen.

De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel onveranderd. De zilvervoorraad steeg met een goede f 100.000. De post papier op het buitenland vertoont een ver-

meerdering van f 5.1 miljoen, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans een teruggang van f 600.000 te aanschouwen geven. De biljettencirculatie daalde met f 10.3 miljoen. De rekening-courant-saldi blijken met f 300.000 te zijn teruggelopen. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 4.3 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 54.

* * *

Op de wisselmarkt heerschte vrijwel zonder onderbreking een flauwe stemming. Vooral Dollars waren weder sterk aangeboden, voor een deel stellig ook door den sterken teruggang van de callrente aan de New-Yorksche beurs. De koers liep van 2.48¹⁵/₁₀ tot 2.48⁷/₁₀ terug. Marken daalden van 59.33 tot 59.28 en ook Parijs was deze week aangeboden en liep tot ca. 9.75½ terug. Londen was minder regelmatig flauw; na een daling tot 12.09% werd Vrijdag weder 12.09% betaald. Het slot was echter weder lager. De sterke daling van den Pesetakoers, waarvan in het vorige bericht nog even melding gemaakt kon worden, werd door krachtig ingrijpen van de Spaansche Bank Dinsdag weder teniet gedaan. Zaterdag bleek echter, dat zij opnieuw de contrôle over de markt verloren had en werd voor 36.30 afgedaan. Gisteren ontstond een formeele debacle en liep de koers voorbijgaand zelfs tot 34.40 terug. Slot ongeveer 34.80, eerder biedend.

LONDEN, 14 OCTOBER 1929.

De verwachte ontspanning van de geldmarkt werd in de eerste helft van de vorige week niet gerealiseerd. Integendeel geld was zeer schaarsch en de markt kon zich op Dinsdag niet van de schuld aan de Bank van Engeland ontdoen. De toen vervallende leening werd dus verlengd. Op Vrijdag en Zaterdag deed de voor die dagen gebruikelijke geldruimte zich gevoelen.

Disconto bleef practisch onveranderd op 6³/₁₀—¼ voor 3-maands prima bankaccepten, terwijl de schatkistpromessen weder tegen 6¼ werden toegewezen. De prijs voor bankwissels is dus een fractie beter dan voor schatkistpromessen.

Nu de discontoverhooging iets meer heeft doorgewerkt, toont de weekstaat van de Bank van Engeland voor het eerst eene verbetering in den goudvoorraad en in het percentage van de reserve tot de opeischbare schulden. De goudvoorraad ging met ruim 1½ miljoen pond vooruit, en daar de wisselkoersen vrij gunstig zijn gebleven zal ook deze week nog een ruime aankoop van haar goud door de Bank kunnen worden gedaan.

DE RIJWIELVOORZIENING IN ONS LAND.

Wederom heeft de opbrengst van de rijwielbelasting (f 6.250.000) eenige verbazing gewekt. Men heeft er in de pers opmerkingen over gemaakt — uitgemeten, hoever al die rijwielen, achter elkander geplaatst, wel zouden reiken, en gezien, dat dit zeer ver was — maar men heeft zich er verder niet in verdiept, waar en hoe die miljoenen rijwielen, die hier circuleeren, eigenlijk ontstaan. Nog minder heeft men zich afgevraagd, langs welken weg zij bij den gebruiker komen.

De belastingopbrengst doet zien, dat er minstens 2.500.000 rijwielen in gebruik zijn, dat wil dus zeggen, dat van onze bevolking 30 pCt. een rijwiel bezit. Het schijnt, dat dit percentage ongeveer de normale behoefte aan rijwielen in ons land weergeeft, want voor de laatste vijf jaren waren de cijfers de volgende:

Jaar	(Belaste) Rijwielen	Gem. Bevolking	Per 100 inw.
1924	1.756.738	7.263.893	24.2
1925	2.160.579	7.365.732	29.3
1926	2.198.455	7.471.512	29.4
1927	2.252.198	7.567.272	29.8
1928	2.503.026	7.678.555	32.6

Hierbij moet in aanmerking worden genomen, dat onder de opgave alleen de belaste rijwielen zijn opgenomen, zoodat globaal gezegd mag worden, dat op elke drie inwoners van ons land één rijwiel voorkomt. In een stad als Den Haag zijn ruim 100.000 rijwielen aanwezig!

Alleen voor het in stand houden van den bestaanden voorraad moet er in de toekomst op een productie van circa 500.000 rijwielen per jaar gerekend worden. Men neemt toch aan, dat de levensduur van een rijwiel gemiddeld genomen niet meer dan vijf jaar is, waar er tegenwoordig bij het veelvuldig gebruik van goedkoopere typen ook geen aanleiding bestaat, langer dan vijf jaar met den aankoop van een nieuw rijwiel te wachten. Een afschrijving van 20 pCt. op een voorraad van 2.500.000 geeft een jaarlijksche aanvulling van 500.000 rijwielen.

Inderdaad naderen de cijfers der jaarproductie dit getal reeds, waarbij zich het merkwaardige verschijnsel voordoet, dat de Nederlandsche industrie deze productie in korten tijd vrijwel geheel tot zich wist te trekken. In de „Statistiek van Voortbrenging en Verbruik”, ontleend aan de publicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek, Aflevering 5, Jaargang 1929, vinden wij omtrent de in Nederland vervaardigde rijwielen de volgende cijfers:

Jaar	In Nederland vervaardigde rijwielen
1924	129.800
1925	203.900
1926	257.200
1927	307.500
1928	370.400

Wanneer wij in aanmerking nemen, dat er in 1924 1.750.000 rijwielen aanwezig waren, waarvan $\frac{1}{3}$ 350.000 bedraagt, dan blijkt inderdaad de aangenomen afschrijving van 20 pCt. vrij juist met de practijk overeen te komen. Er is dus nog een constante toeneming van de productie te verwachten, afgezien van den nieuwbouw in verband met den aanwas van de bevolking, waarop later zal worden teruggekomen.

Tegenover deze toeneming van de productie valt een opvallende afneming van den invoer uit het buitenland op te merken. Deze is toch in vijf jaar tijds tot op minder dan 3 pCt. van den nieuwbouw teruggegaan:

Jaar.	Productie.	Invoer.	Invoer t.o.v. productie in pCt.
1924	129.800	57.800	44.5
1925	203.900	13.700	6.7
1926	257.200	22.600	8.8
1927	307.500	22.600	7.3
1928	370.400	10.400	2.8

Terecht werd hierboven dus gezegd, dat onze in-

INHOUD.

Blz.

DE RIJWIELVOORZIENING IN ONS LAND door <i>Ir. S. van Hoogstraten</i>	928	
Het Kolenvraagstuk te Genève door <i>Mr. W. F. J. Frouwin</i> ..	929	
De haven van Marseille en het Zwitsersche vervoer, door <i>C. Vermey</i>	931	
Accountantsdag van het Nederlandsch Instituut van Accountants door <i>H. M. H. A. van der Valk</i>	932	
De ontwikkeling van het landbouwcredietwezen, met Naschrift van <i>Mr. O. Gezelle Meerburg</i>	933	
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:		
Deutsche Bank und Disconto-Gesellschaft door <i>Dr. C. Krämer</i>	934	
De Fusie van de Allgemeine Oesterreichische Boden-Credit-Anstalt met de Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe door <i>Dr. R. Kerschagl</i>	936	
AAANTEKENINGEN:		
Indexcijfers van Scheepsvrachten	937	
MAANDDIJFERS:		
Emissies in September 1929	939	
Giro-omzét bij de Nederlandsche Bank	939	
BOEKAANKONDIGINGEN:		
Mr. H. H. Sillevius Smitt: De meestbegunstigings-clausule in handelsverdragen, bespr. door <i>B. G. Meijer</i>	938	
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN		
Geldkoersen.	Bankstaten.	Verkeerswezen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.	

dustrie in korten tijd vrijwel de geheele productie heeft geabsorbeerd.

Terloops zij hierbij opgemerkt, dat de uitvoer de 20.000 per jaar nog niet heeft bereikt, waar tegenover staat, dat het quantum uitgevoerde enkele frames dat van de ingevoerde in het laatste jaar nog overtrof, zoodat er dus geen quaestie is van een gecamoufleerden invoer van rijwielen.

Terugkomend op de eerste cijfers, waarmede wij aantoonen, dat $\frac{1}{3}$ van onze bevolking een rijwiel gebruikt en, zooals vanzelf spreekt, ook noodig heeft, moet men bij den toekomstigen nieuwbouw ook nog met den aanwas van de bevolking rekening houden, in die leeftijdsjaren, waarop aanschaffing van een rijwiel urgent is.

Deze aanwas is voorloopig circa 90.000 per jaar, zoodat die alleen een extra nieuwbouw of aanmaak van 30.000 rijwielen per jaar vraagt. Het is typeerend voor de versnippering van onze rijwielindustrie, dat geen enkele van de in ons land werkzame fabrieken met haar jaarproductie dit bedrag overschrijdt; hoogstens zijn er twee, die er dit jaar aan toe komen. Met andere woorden: alleen al voor de jaarlijksche aangroeiing van de productie zou er *elk jaar* een fabriek *bijgebouwd* kunnen worden, die *groter* is dan welke ook van de bestaande.

Waar men hier in de gunstige omstandigheden van een *constante vraag* naar een vrijwel *genormaliseerd artikel* verkeert, en nagenoeg met mathematische zekerheid te bepalen valt, hoe groot de afneming per jaar in de eerstvolgende twintig jaren zal bedragen, zou men mogen verwachten, dat de industrie, die voor de gestadige voorziening in de behoefte aan dit artikel zorgt, ook volgens de moderne begrippen van efficiency — althans doelmatige concentratie — werkzaam is. Het rijwiel, nog voor kort een bezit, een vermogensbestanddeel, is thans een gewoon gebruiksartikel geworden — een onmisbaar gebruiksartikel zelfs — zoodat de industrie zich zonder eenig risico op een massaproductie kan inrichten.

Tegenover deze feiten is het eenigszins teleurstellend te zien, dat men zich in ons land van die moderne inzichten tot nog toe niets heeft aangetrokken, en de vervaardiging van rijwielen grotendeels in eenzame afzondering, zelfs veelal in éénmansbedrijven, plaats vindt. Met het vervaardigen van 198.000 rijwielen, dus de helft van de jaarproductie, hielden zich in 1928 onledig niet minder dan 37 ondernemingen, waarin ruim 2400 mannen en vrouwen werkzaam

waren. De gemiddelde jaarproductie per onderneming bedroeg dus iets meer dan 5000 rijwielen per jaar, dat is nog minder dan 20 per dag. De overige 180.000 kwamen in een veelheid van bedrijven tot stand, waarvan er geen enkele meer dan 500 rijwielen per jaar maakte. Als bovenste grens van deze bedrijven vinden wij de plaatselijke montage-inrichting, als onderste het atelier van den dorps-smid, waar in ledige uren wel eens een rijwiel in elkaar wordt gezet.

Bepalen wij ons echter bij onze grootste fabriek, waarvan de dagproductie ten minste 100 stuks benaamt, dan zien wij, dat ook dit grootste bedrijf, dat overigens zeer modern is ingericht, nog niet in $\frac{1}{10}$ van de behoefte voorziet. Een dagproductie van 100 stuks valt echter geheel in het niet vergeleken bij die van de grootste Deutsche fabriek, die op een dagelijks quantum van 3000 tot 5000 rijwielen is ingericht. In deze fabriek vindt ook het lakken geheel mechanisch plaats met behulp van een machine, die het werk van 300 arbeiders vervangt. Kleinere fabrieken, die de onze toch nog verre overtreffen, worden bijvoorbeeld door de B.S.A. in Rusland gebouwd en zijn op een productie van 400 rijwielen per dag ingericht.

Er bestaat geen enkele aanleiding, waarom in ons land, dat voor een grootbedrijf op dit gebied vrijwel geschapen is, niet eveneens van de voordeelen van de massaproductie, waartoe het artikel zich bijzonder leent, gebruik zou worden gemaakt.

Het bovenstaande samenvattend, moet men tot de conclusie komen, dat de rijwielvoorziening in ons land, wat de productie betreft, nog sterk gedecentraliseerd is, en dat deze decentralisatie onnoodig is. Het behoeft wel geen nader betoog, dat deze versnippering tot verhooging van productiekosten (mindere mechanisatie, onevenredige algemeene onkosten) leidt, en voor een onmisbaar gebruiksartikel eigenlijk ontoelaatbaar is, al is zij dan uit historisch oogpunt verklaarbaar en voor den handel niet onvooroordeelend.

Niet onvooroordeelend, omdat zij een bestaan verschaft aan duizenden agenten, handelaren en winkeliers, die voor hun aandeel in de rijwielvoorziening den kostprijs dan ook weten te verdubbelen, waartegenover zij hun veelzijdige functie van exposant, adviseur, bankier, ¹⁾ reparateur, klachtenbureau, en ten slotte bewaarder vervullen.

De fabrikant is gedwongen, met een zeer lage winstmarge te werken, maar de verbruiker betaalt er niet minder om, waar hij belast wordt met de kosten van tal van ongevraagde en onnoodige handelingen, die uit een vorig tijdperk stammen, toen een rijwiel nog een artikel was, dat met pakkende reclame en in brillante stoffeering aangeprezen moest worden. Hoewel een rijwiel toch niet iets is, waarvan men zich dagelijks voorziet, en dat men dus direct in zijn naaste omgeving moet kunnen betrekken, en het evenmin een artikel is, dat in zoo groote verscheidenheid voorkomt, dat men wel terdege te rade moet gaan, vóór men een besluit neemt, vinden wij in elke stad een overvloed van magazijnen en etalages, alsof de verkoop van rijwielen in zijn geheel slechts dan in het leven kon worden gehouden, wanneer men het publiek voortdurend met volle intensiteit bewerkt. Terwijl de meeste rijwielen, die in ons land circuleeren uit precies dezelfde onderdeelen zijn samengesteld, en in hoofdzaak en onderdeelen alleen in naam verschillen, voert elke afzonderlijke fabriek toch een zeer kostbare reclamecampagne voor zijn merk, die natuurlijk door den verbruiker betaald wordt.

Een duidelijk bewijs voor de overeenkomst tusschen al deze merken vindt men in elke rijwielbewaarpplaats, waar rijwielen, die aan precies dezelfde eischen moeten voldoen en blijkbaar ook werkelijk voldoen, in een bijna even groote verscheidenheid van benamingen als van bezitters aanwezig zijn. Terwijl het rijwiel

¹⁾ De koop op afbetaling speelt een groote rol bij de toenemende vraag naar de meer gerenommeerde merken.

technisch reeds lang genormaliseerd is en men vrijwel van een standaardrijwiel kan spreken, slooft de handel zich uit, het te doen voorkomen, alsof elk rijwiel een schepping op zichzelf was, en men niet genoeg op alle speciale eischen kan letten.

Ik noemde dit hierboven een aaneenschakeling van ongevraagde en ongewenste handelingen, — mogelijk hebben zij als werkverschaffing voor diegenen, die zich ermee bezig houden, een zekere beteekenis; op den weg tusschen den producent en den gebruiker van een rijwiel liggen zij als evenveel belemmeringen, die geld kosten en een gezonde ontwikkeling van de rijwielindustrie in haar geheel tegenhouden.

IR. S. VAN HOOGSTRATEN.

HET KOLENVRAAGSTUK TE GENÈVE.

Na de besprekingen, in den aanvang van dit jaar door het Economisch Comité van den Volkenbond gehouden met deskundigen uit werkgeverskringen der voornaamste kolenproducerende en -verbruikende landen ¹⁾, werden dergelijke besprekingen einde Februari en begin Maart van dit jaar nog gevoerd met deskundigen uit de kringen der werklieden. Als resultaat van de gehouden discussies bracht het Economisch Comité in April van dit jaar een Voorloopig Rapport aangaande het kolenvraagstuk uit. Dit rapport bevatte geen definitieve conclusies of aanbevelingen, maar gaf enkel weer de feiten, welke door het gehouden onderzoek waren vastgesteld en de beschouwingen, waartoe dit aanleiding gaf. Het wilde op deze wijze verdere besprekingen vergemakkelijken en inzonderheid het Raadgevend Economisch Comité, dat 6 Mei te Genève bijeenkwam, een leidraad verschaffen voor verdere stappen.

Het rapport wijdde allereerst een korte beschouwing aan de kenmerkende eigenschappen van de kolenindustrie in normale tijden, daarna volgde een meer uitvoerige beschouwing omtrent de veranderingen, welke te dien aanzien in de naoorlogsjaren en de laatste jaren hebben plaats gevonden, vervolgens werden de reeds ondernomen pogingen en de mogelijkheden, om verbeteringen in den ongunstigen toestand van den kolenmijnbouw te brengen, besproken en werden de belangen der verbruikers bij het kolenvraagstuk onder het oog gezien, terwijl in een laatste hoofdstuk de verschillende overwegingen, welke bij mogelijke door den Volkenbond te nemen stappen dienen te gelden, werden uiteengezet.

Een merkwaardig overzicht van productie en prijzen op blz. 8 van het Voorloopig Rapport toonde aan, dat de wereldproductie van kolen slechts geringe schommelingen vertoont, maar dat een betrekkelijk geringe te veel of te weinig reeds in staat is; de prijzen aanmerkelijk te beïnvloeden. Dit juist er wel op; dat een verbetering in den toestand geen ingrijpende veranderingen in de industrie noodig maakt.

Ter verbetering van den internationalen toestand kwamen blijkens het rapport de volgende voorstellen in de gehouden besprekingen met experts naar voren:

- a. Het sluiten van internationale overeenkomsten tusschen producenten, betreffende productie, afzetgebieden en prijzen.
- b. Het instellen van een internationale organisatie, waarin alle belanghebbenden vertegenwoordigd zouden zijn: regeeringen, producenten, mijnwerkers, handelaren en verbruikers; dit werd voornamelijk door de vertegenwoordigers der werklieden bepleit.
- c. Het nemen van maatregelen, teneinde te komen tot overeenkomstige, zoo niet gelijke loonen, werktijden en arbeidsvoorwaarden.
- d. Het afschaffen van de kunstmatige belemmeringen, welke aan den kolenhandel worden opgelegd, alsmede van de kunstmatige bevordering der productie.

¹⁾ Zie hierover E.-S. B. van 23 Jan. 1929.

Het Economisch Comité gaf in zijn Voorloopig Rapport nog eenige beschouwingen over deze punten. Ten aanzien van punt *a.* stelde zij nationale organisatie als eerste vereischte om tot internationale samenwerking te komen. Gemeend werd, dat de Volkenbond hier niet het initiatief kon nemen, maar wel eventueele door de belanghebbenden zelf te nemen stappen met belangstelling zou moeten volgen. Ten aanzien van punt *c.* achtte het Economisch Comité het Internationaal Arbeidsbureau meer competent, terwijl men *d.* inzonderheid aan de aandacht van het Raadgevend Economisch Comité aanbeval. De zitting van dit laatste Comité, welke van 6 tot 11 Mei 1929 te Genève gehouden werd, stelde min of meer teleur. Het nam, ten aanzien van het kolenvraagstuk ook voor wat de tolmuren aangaat, geen bepaalde conclusie, maar beval aan het onderzoek voort te zetten.

Als gevolg van dit voortgezette onderzoek riep het Economisch Comité van 30 September tot 3 October 1929 zoowel de deskundigen van werkgevers- als van werknemerszijde tot een bespreking te Genève bijeen. Inmiddels was ook deze zaak in de Volkenbondconferentie zelf te Genève weder ter sprake gekomen en had de Engelsche minister Graham voorgesteld de Tweede Commissie van den Volkenbond uit te noodigen een voorstel uit te werken tot het bijeenroepen van een internationale conferentie ter bestudeering van de arbeidsvoorwaarden en de tegenwoordige moeilijkheden in de kolenindustrie. Deze Commissie beval daarop aan, in afwachting van de verdere besprekingen door het Economisch Comité op 30 September en volgende dagen met experts inzake de kolennijverheid te houden, de Internationale Arbeidsorganisatie uit te noodigen haar studies inzake loonen, werktijden en arbeidsvoorwaarden voort te zetten en de leiding van het Internationaal Arbeidsbureau te verzoeken, op de agenda van de Arbeidsconferentie voor 1930 een bespreking van de bovengenoemde punten te plaatsen, teneinde in dezen tot eenige overeenstemming te komen.

De besprekingen van het Economisch Comité met de deskundigen inzake kolen werden 30 September door den Voorzitter van het Economisch Comité, Dr. Trendelenburg, geopend. Deze verzocht het vertrouwelijk karakter der besprekingen te bewaren. Voor wat de werkwijze betreft, zou ieder der experts allereerst voor zijn land kunnen aangeven, welke wijzigingen zich in den bestaanden toestand sedert de discussies in den aanvang van het jaar hadden voorgedaan en vervolgens zou men bespreken de vier bovengenoemde mogelijkheden van verbetering, welke in het Voorloopig Rapport van het Economisch Comité van April van dit jaar waren aangegeven.

Uit de mededeelingen omtrent den stand van zaken bleek, dat men algemeen van oordeel was, dat er eenige verbetering in den toestand was ingetreden en aannam, dat dit ook wel mede een gevolg was van de bemoeiingen van den Volkenbond en het samenkomen van gedelegeerden uit de verschillende landen. Als belangrijkste feit kon genoemd worden de aaneensluiting in de Engelsche kolennijverheid, waardoor het groote bezwaar, dat in het belangrijkste kolenland van Europa een lichaam, dat internationale overeenkomsten als in punt *a.* genoemd zou kunnen afsluiten en de naleving daarvan waarborgen, tot heden ontbrak, zou komen te vervallen.

De punten *a.* en *b.* kwamen ingevolge hun onderling verband gezamenlijk aan de orde. Over het algemeen was men van meening, dat aan de ongebreidelde concurrentie paal en perk diende te worden gesteld. Immers tegenover den vooruitgang der techniek, welke elken ondernemer drijft tot massaproductie, dient als tegenwicht een regeling te bestaan, welke een overvoering van de markt voorkomt. Dit is niet alleen zoo bij de kolen, maar bij bijna alle wereldmarktartikelen ziet men de noodzakelijkheid in van onderlinge afspraken inzake de productie.

Tegenover stemmen, dat dit het beste kon geschieden volgens een vooraf vast te stellen schema en door de instelling van een nieuw internationaal lichaam ter regeling of voor toezicht op dergelijke afspraken, klonken andere, welke hier meer geleidelijk te werk wilden gaan en beginnende met afspraken tusschen enkele landen, dit langzamerhand wilden uitbouwen tot een met de onderscheidene afzetgebieden rekening houdende, alle betrokken landen omvattende regeling. Zij wezen erop, dat de omstandigheden plaatselijk verschilden en niet steeds zoo eenvoudig waren te beoordeelen en daarom voorzichtig te werk diende te worden gegaan. Over het algemeen was men van oordeel, dat de Economische Organisatie van den Volkenbond ter bevordering van een en ander voldoende was of dat een nieuwe instelling tenminste onder de auspiciën van den Volkenbond diende tot stand te komen. Ook werd de meening geuit, dat geregelde samenkomsten als de thans gehoudenene van voordeel konden zijn.

Tegenover de vrees der verbruikers voor verhoogde prijzen als gevolg van ententes, werd opgemerkt, dat toch steeds de mededinging van Amerika en van andere energiebronnen zou blijven bestaan. Gemeend werd, dat excessieve prijzen, welke het verbruik zouden beperken, door producenten in hun eigen belang vermeden zouden worden. Ook de verbruikers zouden tenslotte het meest gebaat zijn met een bloeiende en vooral stabiele mijnindustrie.

Zooals medegedeeld, was reeds door de organisatie van den Volkenbond besloten punt *c.* ter nadere voorbereiding naar het Internationaal Arbeidsbureau te verwijzen. Dit voorstel vond geen principieele bestrijding. Wel achtten de vertegenwoordigers der werkgevers een uniforme loonregeling in landen, waar onder geheel verschillende omstandigheden gewerkt werd en uitsluitend voor den mijnbouw niet wel mogelijk en beschouwden deze deskundigen ook de mogelijkheid van een regeling der arbeidsvoorwaarden op dezelfde basis als twijfelachtig.

Ten aanzien van punt *d.* was men vrijwel algemeen van meening, dat de belemmeringen voor den handel behoorden te verdwijnen. Verschillende gedelegeerden achtten ze echter meer een gevolg van den slechten toestand. Zij verwachtten bij verbetering van zelf opheffing en vreesden bezwaren bij plotseling wegvallen dezer beschermende maatregelen, zoolang de toestand niet verbeterd was. Wel werd algemeen aangenomen, dat deze barrières internationale afspraken inzake productie, markten en prijzen zouden bemoeilijken. Zeker zouden zij hierbij ter sprake komen en, voor zoover zij althans niet op regeeringsmaatregelen berustten, kunnen worden opgeheven. Voor zoover de bemoeilijking een gevolg van regeeringsmaatregelen is, zal vooral hier een terrein voor de bemoeiingen van de Volkenbondsorganisaties liggen.

* * *

In zijn sluitingsrede op 4 October wees Dr. Trendelenburg in de eerste plaats op het groote belang, dat voor het eerst de groepen van deskundigen van de industrieelen en van de mijnwerkers gezamenlijk zijn geraadpleegd, zoodat hierdoor een werkelijke uitwisseling van gezichtspunten heeft plaats gehad. De bezorgdheid, welke het vooruitzicht van de raadpleging van twee vaak elkaar tegenover staande groepen gezamenlijk gewekt had, is door de resultaten niet gerechtvaardigd, men mag zeggen, dat de proef geslaagd is. De meningsverschillen zijn op aangename wijze en openhartig besproken, men heeft elkaar wederzijds beter leeren begrijpen en verscherping van de tegenstellingen heeft niet plaats gevonden.

De heer Trendelenburg constateerde verder, dat de beschouwingen, door het Economisch Comité in zijn Voorloopig Rapport van April aan de oorzaken van den onbevredigenden toestand in de steenkoolnijverheid gewijd, onbetwistbaar zijn gebleken. Al mogen thans verschillende deskundigen een verbeter-

ring in den toestand hebben geconstateerd, zoo blijft deze toch ernstig en kan door een of andere omstandigheid telkens weer opnieuw een nog ernstiger karakter aannemen.

Het eenige belangrijke nieuwe punt was tenslotte de vaststelling van den vooruitgang in België en vooral in Engeland van de nationale aaneensluiting in de kolenindustrie. Men kan de verdere gevolgen hiervan echter nog niet voldoende overzien.

Dr. Trendelenburg herinnerde verder eraan, dat de Raad van Beheer van het Internationaal Arbeidsbureau in de volgende dagen zou bijeenkomen om de mogelijkheid te bespreken van een internationale conferentie over de arbeidsvoorwaarden in het steenkolenbedrijf, welke blijkens de discussies zoo nauw met den economischen toestand in deze industrie samenhangen.

Hij sprak verder de hoop uit, dat de verschillende pogingen tot verbetering tot een goed resultaat mogen voeren. Het Economisch Comité stelt zich voor einde October weder een rapport uit te brengen aan den Raad van den Volkenbond in verband met de gehouden discussies. Hij vestigde er nog eens de aandacht op, dat, zooals reeds in het Voorloopig Rapport is aangegeven, de Volkenbond tot overeenkomsten tusschen producenten niet het initiatief kan nemen, maar deze met belangstelling volgt en daarbij waakt voor het belang van arbeiders en verbruikers.

Tenslotte verklaarde hij, dat het Economisch Comité op de een of andere wijze met belangstelling de toekomst der steenkolenindustrie zal blijven volgen met behulp van de tot dusver geraadpleegde deskundigen.

Inmiddels heeft inderdaad de Raad van Beheer van het Internationaal Arbeidsbureau besloten om een conferentie van vertegenwoordigers van regeeringen, werkgevers en arbeiders uit de voornaamste steenkoolvoortbrengende landen in Europa in Januari a.s. bijeen te roepen. Deze conferentie zal dan aan den Raad van Beheer advies moeten uitbrengen, welke punten zich het best voor bespreking op de Algemeene Internationale Arbeidsconferentie van 1930 leenen.

Als eindindruk van de gevoerde besprekingen kan worden gezegd, dat, al mogen deze geen onmiddellijk aantoonbare resultaten hebben opgeleverd, zij toch van veel beteekenis kunnen zijn om het contact tusschen werkgevers en arbeiders in de verschillende landen te bevorderen, de moeilijkheden te belichten en de mogelijkheid te scheppen om deze te overwinnen.

Van de verschillende mogelijkheden tot verbetering van den toestand mag wellicht vooreerst het meeste verwacht worden van een geleidelijke ontwikkeling tot meerdere, zoowel nationale als internationale overeenstemming tusschen producenten. In hoeverre verdere stappen van den Volkenbond van belang zouden kunnen blijken voor de afschaffing der kunstmatige belemmeringen, dient afgewacht; de tot dusverre in dezen bereikte resultaten zijn niet zeer hoopgevend.

De besprekingen hadden op zichzelf een aangenaam verloop en er was een streven tot onderling begripen en waardeeren.

Heerlen, 14 October 1929.

W. F. J. FROWEIN.

DE HAVEN VAN MARSEILLE EN HET ZWITSERSCH VERVOER.

Naar aanleiding van het dezer dagen door de Kamer van Koophandel te Marseille tot de Fransche Regeering gericht verzoek om de totstandkoming te bevorderen van verschillende maatregelen, welke ten doel hebben transitogoederen van en naar Zwitserland en met name het vervoer van graan in meerdere mate dan tot dusver het geval is over de haven van

Marseille te leiden, lijkt het nuttig de aandacht te vestigen op een belangwekkend artikel van de hand des heeren Berthon de la Gardière, reeder te Marseille. Schrijver wijst erop, dat in tegenstelling met de vrij algemeen verspreide opvatting de rivaliteit tusschen Marseille en Genua niet zóó sterk geprononceerd is. Beide toch vervullen primair de rol van verscheppingshavens voor het vervoer van en naar het eigen achterland en de concurrentie bepaalt zich in werkelijkheid goedgevoel tot het graanvervoer met bestemming naar Zuid-Zwitserland, waarbij er echter onmiddellijk op dient gewezen, dat de mededinging der Noord-Europeesche havens een factor van welhaast nog grooter beteekenis is dan de rivaliteit tusschen de beide havens onderling. Weliswaar, aldus de schrijver, is de omvang van dit vervoer niet van overwegende beteekenis, maar de ervaring leert nu eenmaal, dat een op breede basis steunend havenverkeer minder onderhevig is aan scherpe fluctuaties dan een haven, die haar beteekenis voornamelijk ontleent aan enkele, zij het ook belangrijke ladingcategorieën.

Zwitserland, dat zelf slechts één vijfde van zijn graanverbruik produceert, moet teneinde in de eigen behoeften te kunnen voorzien jaarlijks 550/600.000 tons graan — waarvan twee derden voor consumptie is bestemd — van elders aanvoeren. Vóór den oorlog verzag Rusland goedgevoel in deze behoeften en het vervoer geschiedde voornamelijk via Marseille, maar sedert het Tsaristisch voor het Bolsjewistisch régime heeft plaatsgemaakt, volgt de Russische uitvoer ook naar Zwitserland een voortdurend dalende lijn, en is Rusland's rol als exporteur van graan van geheel ondergeschikte beteekenis geworden. Een overzicht van het graanvervoer via de haven van Marseille toont voor het tijdvak 1924 tot 1928 het navolgend beeld:

	Totaal:	Waarvan tarwe:
1924	175.000	96.000
1925	98.000	64.000
1926	63.000	58.000
1927	66.000	57.000
1928	60.000	38.000

Blijkens de statistiek is de achteruitgang vrijwel geheel te wijten aan de toenemende concurrentie der Noord-Europeesche havens. Enkele cijfers betreffende den doorvoer van tarwe in de verschillende havens doen zien hoezeer het aandeel van Antwerpen en Rotterdam is gestegen ten koste van Marseille en, zij het in mindere mate, ten koste van Genua. Ofschoon de transitocijfers van Antwerpen en Rotterdam tezamen zijn gevoegd, kan veilig worden aangenomen, dat het aandeel van Antwerpen in het Zwitsersche vervoer belangrijk boven dat van Rotterdam uitgaat:

	Marseille:	Genua:	Antwerpen en Rotterdam:
1924	86.000	83.000	191.000
1925	38.000	64.000	189.000
1926	23.000	58.000	245.000
1927	40.000	64.000	304.000
1928	20.000	40.000	305.000

Is het aandeel der Rijnhavens belangrijk toegenomen, er moge terloops op worden gewezen, dat dank zij gunstige spoorvrachten via Bordeaux in 1926 eveneens 45.000 tons tarwe werden aangevoerd. De Kamer van Koophandel te Marseille is van oordeel, dat de zoozeer verminderde graanaanvoer te Marseille voornamelijk moet worden toegeschreven aan de hogere havenkosten aldaar. Dit laatste geldt trouwens niet slechts voor Marseille, maar eveneens voor de Noord-Fransche havens, waar de totale kosten, welke ten laste van het schip komen, aanzienlijk uitgaan boven die van Antwerpen. Bovendien heeft laatstgenoemde haven het voordeel, dat gemakkelijker dan in de Noord-Fransche havens en te Marseille uitgaande lading kan worden geseceureerd. Niet ten onrechte is

de Kamer van Koophandel aldaar dan ook van meening, dat zelfs bij gelijke kosten de reeders in het algemeen toch de voorkeur aan Antwerpen als loshaven zullen geven, tenzij voor verscheping naar Marseille bij wijze van compensatie een hooger vrachtcijfer wordt betaald. Zij stelt dit verschil op rond frs. 9,5 per ton en wijst er vervolgens op, dat dit voor de belanghebbenden bij de lading nadeelig vrachtverschil uitsluitend kan worden gecompenseerd door de kosten vallende op de plaatselijke behandeling te Marseille, en het spoorvervoer naar uiteindelijke bestemming. Rekening houdend met bovengenoemde premie voor het zeevervoer naar Marseille bedragen de kosten voor lossen en overladen op waggon, wegen en opzakken aldaar frs. 16,40 per ton tarwe. Te Genua bedragen deze kosten frs. 26,92, terwijl de kosten te Antwerpen voor dezelfde manipulaties tot vrij gestuwd in lichter frs. 13,42 bedragen.

Gezien deze cijfers behoorde Marseille normaliter het geheele voor Zuid-Zwitserland bestemde graan te verwerken en Antwerpen het restant, uitgaande althans van de praemisse, dat de basis-spoorvrachten dezelfde zijn. Dit laatste is echter niet het geval. Genua heeft met het oog hierop reeds stappen bij de Italiaansche spoorwegmaatschappij gedaan en deze laatste heeft verleden jaar October speciaal voor het vervoer van gestort graan geschikte wagons in dienst gesteld, waardoor de kosten verbonden aan het verwerken der lading in de zeehaven belangrijk zijn verlaagd. Tot dusver kon Marseille echter het graan niet anders dan in zakken verwerken; de Kamer van Koophandel schat de meerdere kosten, welke hierdoor ontstaan op ca. frs. 12½ per ton. Bovendien zijn de spoorvrachten van Marseille naar de voornaamste Zwitsersche consumptie-centra gemiddeld frs. 25,— per ton hooger dan bij verscheping via de met Marseille concurrerende havens.

De Kamer van Koophandel aldaar heeft dan ook de volgende maatregelen aanbevolen, t.w.:

- a) vrijstelling van betaling van kadegeld vastgesteld bij de wet van Maart 1928 voor transito-goederen;
- b) het in dienst stellen door de Paris-Lyon-Méditerranée van wagons geschikt voor het vervoer van gestort graan, hetzij door het in eigendom verkrijgen van het daartoe benodigde materiaal dan wel door vrije toelating van Zwitsersche wagons van het vereischte type,
- c) verlaging van de spoorvrachten voor gestort graan met 25 pCt. beneden de tarieven geldend voor gezakt graan.

Of deze zuiver kunstmatige opzet Marseille op den duur in staat zal stellen het verloren terrein, gesteld al dat dit wordt teruggewonnen, ook te behouden, lijkt op zijn minst genomen twijfelachtig. Het verkeer zoekt nu eenmaal de goedkoopste kanalen en in dit opzicht heeft Antwerpen een voorsprong, die niet gemakkelijk kan worden teniet gedaan. Bovendien zal Rotterdam, wanneer eenmaal de regularisatiewerken van den Rijn hun beslag hebben gekregen, in belangrijk meerdere mate dan thans mogelijk is, aan het vervoer naar Zwitserland langs den goedkoopsten weg kunnen participeren.

Wat het Zwitsersche exportverkeer aangaat, dat goeddeels bestaande uit „hochwertiges Gut” op de snelste verschepingswijze is aangewezen, biedt Genua, met zijn veelvuldige afvaarten en snelle schepen der Zwitsersche export-industrie tastbare voordeelen, waarvan deze laatste dan ook in toenemende mate gebruik maakt. In haar jongste adres wijdt de Kamer van Koophandel voornamelijk aandacht aan het import-verkeer. Het moge dan al waar zijn, dat de rivaliteit tusschen Marseille en Genua in dit opzicht minder geprononceerd is, zij, die met den Zwitserschen export vertrouwd zijn weten, dat de concurrentie tusschen beide havens ten aanzien van laatstgenoemd verkeer de laatste jaren als gevolg van de moderniseering en uitbreiding der Italiaansche lijndien-

sten verscherpt is. Wij twijfelen niet of een studie van dit aspect van het probleem — wij beschikken helaas niet over het noodige statistisch materiaal — zou de juistheid dezer stelling op duidelijke wijze aantoonen.

Rotterdam, October 1929.

C. VERMEY.

ACCOUNTANTS-DAG VAN HET NEDERLANDSCH INSTITUUT VAN ACCOUNTANTS.

Met den groei van het bedrijfsleven in Nederland heeft de ontwikkeling van het bankwezen gelijken tred gehouden, ja men kan misschien met reden zeggen, dat de banken hier te lande een barometer zijn van de ontwikkeling van ons economisch leven. Hoe dit ook zij, een feit is het, dat ons bankwezen op het oogenblik een zeer belangrijke rol vervult bij de verschaffing van kapitaal aan handel, nijverheid en landbouw.

Toch heeft men onlangs de klacht vernomen, dat de voorziening in de kapitaalbehoefte der industrie niet op zoo'n wijze was georganiseerd als wenschelijk was voor een goede en juiste ontwikkeling van dit steeds belangrijker wordend onderdeel van ons economisch leven. Het was een van onze groote industrieelen, de heer F. H. Fentener van Vlissingen, die in een vergadering van de Afd. voor Technische Economie van het Kon. Instituut van Ingenieurs het standpunt van de industrie uiteenzette en het voorstel deed tot oprichting van een industriebank¹⁾

Bekend is het, dat dit voorstel in deze vergadering, vooral van de zijde van de bankiers geen instemming mocht vinden. Maar men was ervan overtuigd, dat het laatste woord in dit vraagstuk nog niet was gesproken. Evenwel was dit woord — de rede van den heer Van Vlissingen was immers eenige maanden tevoren voorafgegaan door een inleiding van Mr. D. Orena de Iongh over hetzelfde onderwerp — thans weder aan de bankiers. En daarop hebben wij niet lang behoeven te wachten. Op den bovengenoemden Accountantsdag, jl. Zaterdag te 's-Gravenhage gehouden, heeft Mr. A. J. van Hengel, Directeur van de Amsterdamsche Bank, een prae-advies uitgebracht over de rol der handels- (of algemeene) banken in Nederland bij kapitaalverschaffing. Hoewel slechts een klein gedeelte van de inleiding aan het vraagstuk van de samenwerking tusschen banken en industrie was gewijd, bleek uit de repliek van Mr. Van Hengel, dat dit voor hem het belangrijkste was geweest en hij verwacht had, dat dit onderdeel in het middelpunt van de belangstelling zou hebben gestaan, wat helaas niet het geval was.

* * *

In zijn prae-advies schetst Mr. Van Hengel in het kort, hoe in Nederland vroeger de effectenbeurs de aangewezen plaats was voor belegging van gelden op korten termijn en het vrij lang duurde, voordat de banken in belangrijke mate deposito's ontvingen. Daarnaast nam het incassowezen een belangrijke plaats in en vormde een rem voor den groei van het depositobedrijf. Eerst in de oorlogsjaren nam het gebruik van chèques toe, maar juist op dat tijdstip trok de overheid door de instelling van het giroverkeer groote bedragen van het publiek tot zich.

Uit deze oorzaken is een zekere armoede aan crediteurengeld in ons bankbedrijf te verklaren, zoodat de banken dus vooral aangewezen zijn op hun aandeelenkapitaal. Dit blijkt duidelijk uit een vergelijking van de verhouding van het eigen kapitaal en het crediteurengeld in Nederland en andere landen.

Stilstaande bij de banken, die zich in een of andere richting gespecialiseerd hebben, merkte Mr. Van Hengel op, dat Middenstandsbanken en Boerenleenban-

¹⁾ Voor nadere bijzonderheden verwijzen wij naar het artikel van Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart, „Banken en Industrie”, opgenomen in E.-S. B. van 14 Aug. jl.

ken geen reden van bestaan hebben daar, waar de kapitaalhandel beter geoutilleerd is.

Met de ontwikkeling van de industrie werd de vraag naar bedrijfskapitaal grooter en dit is de basis geweest van de groote uitbreiding van de credietgeving der algemeene banken tusschen het begin van deze eeuw. Maar hierdoor werd tevens de bankpolitiek bepaald, die voor alles gericht moet zijn op de liquiditeitszorg. Want een bank mag zijn deposito's niet uitleenen voor belegging in vast kapitaal, waartoe de expansiedrang van den ondernemer maar al te gauw aanleiding kan geven. Intusschen komt het vaak voor, dat de bank tegen hare bedoelingen in toch meer dan het bedrijfskapitaal alleen aan den debiteur ter leen heeft gegeven. Dit heeft ertoe geleid voor deze credietverleening niet onbeperkt vreemde middelen te gebruiken.

Een andere omstandigheid bij de credietverleening is, dat het aantal groote bedrijven in ons land relatief schaarsch is, zoodat de bank gewoonlijk het geheele gevraagde kapitaal kan verschaffen. Bij grootere credietwischen is de aangewezen weg het zoeken van medewerkers, maar op dit gebied staat het Nederlandsche bankwezen volgens den inleider nog in de kinderschoenen. Het voorgaande heeft vooral betrekking op de financiering van kleine en middelmatig groote zaken.

Ten opzichte van de financiering van groote ondernemingen kunnen de banken slechts in beperkte mate aan de verschaffing van ondernemerskapitaal medewerken. In dit verband wijst de inleider op de ervaring, opgedaan in de periode na de crisis van 1920.

Tenslotte besprak Mr. Van Hengel, zooals reeds vermeld, het vraagstuk van de samenwerking tusschen banken en industrie. Deze samenwerking beperkt zich tot het emitteeren van fondsen van industriele ondernemingen en het voorlichten van het publiek door de bank, die de taak heeft om den cliënt te raden zijn risico te verdeelen en hem verder zoo juist mogelijk moet inlichten.

Mr. Van Hengel komt daarom ook tot de conclusie, dat de outillage van den kapitaalhandel in ons land zoodanig is, dat er op het oogenblik geen behoefte schijnt te bestaan aan uitbreiding of vernieuwing.

* * *

Uit de bovenstaande in het kort weergegeven rede blijkt, dat Mr. Van Hengel het standpunt van den voorzichtigen bankier heeft vertolkt. Het was jammer, dat op deze vergadering, voor zooverre ons bekend, geen industrieelen aanwezig waren, want dan zou waarschijnlijk meer over het op het oogenblik belangrijke vraagstuk van de verhouding tusschen banken en industrie naar voren zijn gebracht.

Slechts Prof. Dr. N. J. Polak wees op de wenselijkheid van de oprichting van speciale instellingen, die emissies kunnen overnemen van industrieelen langen tijd voordat deze op de markt kunnen worden geplaatst. Immers op het oogenblik is de toestand zoo, dat de banken de industrieelen, die expansie nastreven, crediet verlenen in rekening-courant om deze op een zoodanig tijdstip door een emissie te consolideeren, dat ook de spaarders bereid zijn hun kapitaal op langen termijn aan te wenden. In deze handelwijze van de banken schuilt een groot gevaar en om dezen reden bepleitte Prof. Polak de oprichting van een instelling, die de industrie op een juist moment en zonder gevaar van illiquiditeit het vereischte kapitaal kan verschaffen.

Deze opvatting vond geen instemming bij den inleider, die erop wees, dat de geschiedenis van de Gründerbanken voldoende heeft geleerd om zich met dezen vorm van industriele financiering niet in te laten.

Het komt ons voor, dat de inleider op dit punt de zienswijze van Prof. Polak niet juist heeft geïnterpreteerd. Immers het vraagstuk heeft niet in

de eerste plaats beteekenis voor de financiering van nieuw op te richten industrieën, maar voor de kapitaalverschaffing van die expandeerende ondernemingen, welke tot op zekere hoogte hun bestaansrecht reeds hebben bewezen. Daarom had Prof. Polak hier o.j. niet het oog op de periode tusschen het opnemen van credieten voor uitbreidingsdoeleinden en het rijpworden van de emissie overbruggen. Dergelijke instellingen zou men nog het beste kunnen vergelijken met een soort van investment trust. In dit opzicht verschillen deze instellingen dan ook van Gründerbanken, hoewel het oprichten van nieuwe industrie niet uitgesloten zou behoeven te zijn. Dit zou dan tevens het voordeel opleveren, dat de algemeene banken zich uitsluitend tot het verlenen van credieten op korten termijn zouden kunnen beperken. Maar uit het praeadvies krijgt men den indruk, dat aan deze instellingen in Nederland op het oogenblik geen behoefte bestaat.

In dit verband kunnen wij echter niet nalaten de uitlatingen van Mr. Crena de Jongh te memoreeren, die de mogelijkheid van syndicaatvorming van enkele groote banken voorzag en meer rekening hield met de wenschen der industrieelen om tot een oplossing te geraken. Of in de naaste toekomst evenwel met veranderde opvattingen bij de bankiers gerekend mag worden, en of de investment trusts, waarvoor hier te lande een toenemende belangstelling bestaat, op den duur een belangrijke rol bij de kapitaalverschaffing aan de industrie zullen gaan spelen, dient te worden afgewacht.

Op een vraagstuk van theoretische beteekenis, dat niettemin ook voor de practijk niet zonder belang is, werd door den heer Brands de aandacht gevestigd naar aanleiding van de opvatting van den inleider, dat de passieve zijde van het bankbedrijf begrensd wordt door het kapitaal, dat de bank wordt toevertrouwd. Zeer terecht wees de spreker op de theorie van Hahn en ook van Dr. Anderson, die beide overtuigd zijn van de credietscheppende functies van een bank.

Ook in Nederland is deze zijde van het bankbedrijf reeds eenigen tijd geleden aan theoretische bespiegelingen onderworpen geweest en het is jammer, dat Mr. Van Hengel bij de beantwoording der debaters niet op deze opmerking is ingegaan. En dit temeer, waar een der sprekers meende, dat het groote voordeel van den girodienst boven de banken was, dat de eerstgenoemde geen aanleiding kan geven tot inflatie van het ruilmiddel door middel van credietschepping. Deze stelling, die ons wel voor eenige discussie vatbaar schijnt, hadden wij in deze vergadering gaarne nader besproken gezien.

De aanval, die in het praeadvies op de middenstandsbanken en boerenleenbanken gedaan was, bleef niet onbeantwoord. De heer Van Eck voerde een pleidooi voor het bestaansrecht van de middenstandsbanken, terwijl Mr. Bouman vooral wees op de differentiatie bij de credietverleening aan den landbouw — dit woord in zijn ruimste beteekenis genomen — door de boerenleenbanken, waardoor bij crisis in het eene bedrijf compensatie door de andere bedrijven steeds mogelijk is.

In de middagvergadering kwam een ander belangrijk onderwerp ter sprake, namelijk dat van de staatscomptabiliteit, ingeleid door den heer Joh. J. Moret, waarop wij hier niet nader kunnen ingaan.

H. M. H. A. VAN DER VALK.

DE ONTWIKKELING VAN HET LANDBOUW-CREDIETWEZEN.

Men schrijft ons van geachte zijde:

Terechth heeft een der Directeuren van de Centrale Raiffeisenbank te Utrecht in zijn artikelen in dit blad gezegd, dat het coöperatieve landbouwcredietwezen waardeering voor zijn werk verdient. Het zou

echter verkeerd zijn, immers het zou een gevaar schep-
pen, wanneer men bij deze waardeering geen open
oog hield voor de zwakheden, die de door haar geko-
zen bedrijfsvorm aankleven. In de voornaamste plaats
vloeien deze voort uit het feit, dat zij als bankbedrijf
overheerschend steunt op coöperatieve aansprakelijk-
heid en borgstellingen. De gevolgen hiervan kan men
aldus omschrijven:

a. Zij, die in de rechtspraak thuis zijn, weten
welke groote bezwaren in de practijk reeds verbonden
plegen te zijn aan het uitwinnen van eenige honder-
den leden van een coöperatieve vereeniging. Men
moet wel aannemen voor een eendeloze en bijna on-
uitvoerbare taak te staan, wanneer men als curator
geldend zou moeten maken het obligo van een hon-
derdduizendtal individuen, gelijk dat bij een Centrale
via de Boerenleenbanken het geval zou zijn.

b. Het is zoowel om financieele als om maatschap-
pelijke redenen onmogelijk een groot aantal coöpe-
ranten in eenzelfde landstreek en in eenzelfde soort
bedrijf te executeeren, teneinde de geldswaarde mach-
tig te worden van het kapitaal, waarmede die coöpe-
ranten in het levensonderhoud van zichzelf en hun
gezin voorzien.

c. Last not least: coöperanten, op wier gegoedheid
de bank steunt, zijn tezelfder tijd crediettrekkers,
borgen voor crediettrekkende vrienden en familie-
leden en tevens leden van crediettrekkende coöpera-
tieve vereenigingen op landbouwgebied. Een derge-
lijk ingewikkeld samenstel kan geen grondigen tegen-
slag verdragen en het voor meerdere obligo's verbon-
den kapitaal der coöperanten vormt geen hechte basis
voor de crediteuren hunner coöperaties.

Ter ondervanging van bovengenoemde bezwaren
dient de reservevorming aanvankelijk sterker te zijn
dan de groei der bank, om later daarmede gelijken
tred te houden. Niet te langen tijd na haar oprich-
ting moet het stadium bereikt zijn, dat haar eigen
vermogen in juiste verhouding tot haar schulden en
vorderingen staat. Dat op dit gebied nog veel valt
te voltooien, blijkt uit de cijfers door den heer Gezelle
Meerburg genoemd.

De realiteit van bovenstaande theorie moge blijken
uit de likwidatie uit noodzaak van de kleinste onzer
Centrale Boerenleenbanken 5 jaar geleden, alsmede
uit de telkens opnieuw opduikende moeilijkheden in
de laatste kwart eeuw in Duitschland, de bakermat
van alle Raiffeisen-organisaties. De Centrale Boeren-
leenbank, die nog Raiffeisen's-naam draagt, gaat daar
thans verdwijnen en $\frac{2}{3}$ van de aanzienlijke verliezen
wordt door anderen dan de coöperanten gedragen.

* * *

Naschrift. In de eerste plaats betuig ik de redactie
mijn dank voor de gelegenheid, mij geboden, om een
kort naschriftje te stellen onder het hierboven opge-
nomen artikel.

Ik las dit laatste met zeer veel belangstelling en
ben gevoelig voor de waardeering, welke eruit spreekt
ten aanzien van wat het landbouwcredietwezen heeft
tot stand gebracht.

De geachte inzender houde mij echter ten goede,
dat ik betreffende zijne opmerkingen nog de volgende
kantteekeningen maak:

Wat het sub a. gestelde betreft, de mogelijkheid, dat
ooit een honderdduizendtal „individuen” via de Boe-
renleenbanken ten behoeve harer Centrale zou moeten
worden uitgewonnen, acht ik een casus non dabilis,
gezien het feit, dat de Centrale's zich nimmer op spe-
culatief terrein begeven.

Te meer geldt dit, nu de aansprakelijkheid tegen-
over die Centrale zooal niet geheel, dan toch grooten-
deels reeds door de reserve's der Boerenleenbanken
wordt opgevangen.

Wat punt b. betreft, eene jarenlange rechtspractijk
in de coöperatie heeft mij de ondervinding gegeven,
dat — als de ondergrond goed is en de reglementee-
ring deugdelijk in elkaar zit — er, wat dit betreft,

geen vrees behoeft te bestaan. Als bekend moge ik
hierbij opmerken, dat in dezen in *landbouwcoöpera-
ties* slechts sporadisch wordt geprocedeerd.

Wat nog betreft het gestelde sub c., nl., dat de per-
sonen, op wier gegoedheid de bank steunt; tevens
crediettrekkers zijn, dit is in hare algemeenheid zeer
zeker niet juist. Eene nauwkeurige statistiek leert
bijv., dat veertig duizend leden van Boerenleenban-
ken der Utrechtsche Centrale in het geheel geen cre-
diet of voorschot genieten. Merk ik dan nog op, dat
krachtens recherche's en taxatie's reeds een getal van
1200 van de leden der Banken (zijnde 1 percent van
het aantal) over een *onbezwaard* onroerend goed
beschikt ter waarde van 135 millioen gulden, dan wil
het mij voorkomen, dat nog wel eenige tegenslag zou
kunnen worden geleden, zonder dat de hechte basis
van bedoelde coöperatie gevaar zou loopen.

Bovenvermelde 1200 personen zijn voor verreweg
het grootste deel geen crediettrekkenden, doch wél
met alle anderen onbepert aansprakelijk. Eene flin-
ke reserve-vorming is natuurlijk zeer aanbevelens-
waard.

Al loopt dan ook de landbouwcredietorganisatie
uitermate weinig risico, zoo wordt zij toch door eene
groote reserve uiteraard sterker en meer onafhan-
kelijk.

Het streven der Eindhovensche en Utrechtsche
Centrale is daarop steeds gericht geweest en waar
die reserve's van elk der beide Centrale's met hare
Boerenleenbanken in de vele millioenen loopen, ben
ik van meening, dat dit streven reeds met groot
succes is bekroond.

Dat de bewuste kleinste Centrale der Boerenleen-
banken 5 jaren geleden is geliquideerd, is volkomen
juist, doch niet vergeten mag worden, dat er naast
de twee groote Centrale's voor deze instelling geen
reden van bestaan was. Hare liquidatie is volkomen
regelmatig en zonder stoornis verlopen.

Over de déconfiture van een der Duitsche Raif-
feisen-organisaties zal ik niet uitweiden. De gewaag-
de speculatieve beleggingen, waarin deze zich had be-
geven, steekt grillig af bij de uiterst voorzichtige be-
leggingspolitiek, welke door de Nederlandsche orga-
nisaties wordt gevolgd.

Mr. O. GEZELLE MEERBURG.

Utrecht, 14 October 1929.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DEUTSCHE BANK UND DISCONTO-GESELLSCHAFT.

Dr. Carl Krämer te Hamburg schrijft ons:

Toen in het begin van het jaar bekend werd, dat
de Commerz- und Privatbank, wat de grootte betreft,
de vijfde bankfirma van Duitschland, de aanzienlijk
kleinere Mitteldeutsche Kreditbank door fusie had
overgenomen, kon deze gebeurtenis, ofschoon persoon-
lijke verschillen daarbij een zekere rol speelden, als
het begin van een nieuw tijdperk van bankconcentra-
tie worden beschouwd. Want tot in de kringen van
de onmiddellijk belanghebbenden kon geen twijfel
daarover bestaan, dat het Duitsche bankwezen aan een
noodlottige overbezetting lijdt. Deze overbezetting,
die zich in verband met de talrijke afspraken
betreffende het stellen van condities tusschen ver-
schillende banken en bankgroepen, in hooge onkosten
en dientengevolge in een aanzienlijke stijging van het
toch reeds dure bankcrediet uitte, is nog niet eens in
de eerste plaats aan de nieuwe oprichting van crediet-
instellingen van allerlei soort, in het bijzonder van
publiekrechtelijke, toe te schrijven, ofschoon het
initiatief van gemeente- en provinciebesturen zich
op geen gebied zoo werkzaam heeft getoond als
op dit.

De hoofdoorzaak ligt echter dieper en is in de ver-
anderde economische structuur van Duitschland te
zoeken. De bijzondere samenstelling van het Duitsche
bankwezen, het filialensysteem, het systeem van depo-

sitokassen, waarvan het begin op den mede-oprichter van de Deutsche Bank, op Georg von Siemens, teruggaat, vond in de jaren, voorafgaande aan den oorlog, zijn rechtvaardiging in de voordeelen, die uit de nauwe betrekkingen van de groote banken met het publiek bleken, toen het erom ging de kasgelden van het publiek naar zich toe te trekken en de inwoners, ook van de verst verwijderde provinciesteden voor de groote effectenemissies van de Berlijnsche markt te interesseeren.

Vóór den oorlog was Duitschland een crediteurnatie; zoowel in de credietzaken op korten, als ook op langen termijn verleende het aan het buitenland hulp. In dit opzicht heeft de na-oorlogsche periode, zooals bekend, een algemeene omkeer in de positie van Duitschland gebracht. Duitschland moet op het oogenblik jaar in, jaar uit voor milliarden van het buitenland leenen en wanneer het buitenland deze bedragen niet op langen termijn ter beschikking kan stellen, zooals het in de laatste jaren en vooral weer in dit jaar het geval was, dan moeten wij deze op korten termijn betrekken.

Het behoeft geen betoog, dat in dit proces de groote banken in de eerste plaats als credietnemer optreden. Om welke bedragen het hierbij gaat kan uit een passage van het laatste jaarverslag van de Deutsche Bank blijken, waarin het volgende wordt gezegd: „Het aandeel van de buitenlanders aan het totaal bedrag van crediteuren van onze binnenlandsche filialen (bijna R.M. 2.5 milliard) is van 32.8 tot 35 pCt. gestegen”. Bij andere banken bedraagt het aandeel 40 pCt. en meer. Neemt men voor het bedrag der crediteuren bij de Deutsche groote banken R.M. 10 milliard aan, dan kan men vaststellen, dat het buitenland in dit bedrag met R.M. 4 milliard en meer, het binnenland slechts met R.M. 6 milliard deelt. De verschaffing van middelen heeft zich dus ten opzichte van vroeger jaren grondig veranderd; voor het openen van buitenlandsche gelden is een zoo groot apparaat als dat van de Deutsche banken niet vereischt.

Daarbij komt nog, dat de spaarbanken haar arbeidsveld in vergelijking met de vóóroorlogsche periode aanzienlijk hebben uitgebreid; zij nemen op het oogenblik niet meer uitsluitend spaardeposito's op, maar op groote schaal ook kasdeposito's (zoogenaamde girotegoeden) en beconcurreren op dezé wijze de eigenlijke credietbanken ook op het gebied van de rekeningcourant-zaken. Het totaal bedrag aan deposito's, dat de spaarbanken sedert de stabilisatie hebben aangehouden, bedraagt op het oogenblik meer dan R.M. 10 milliard. Daarbij komt nog, dat ook de verkoop van effecten bij de bankfilialen op een zeer veel geringere belangstelling van de cliënten stuit dan vroeger, omdat het publiek zich van de aandelen, industriële obligaties enz. naar de hooge rentedragende pandbrieven heeft gewend. Om deze redenen staat het apparaat van de banken tot den omvang en den aard der zaken niet meer in de juiste verhouding, of met andere woorden, het apparaat werkt niet meer rendabel genoeg, omdat ten opzichte van de vóóroorlogsche periode de winsten op effecten zijn gedaald en anderzijds omdat, door de hooge kosten van de buitenlandsche credieten, de marge tusschen debet- en creditrente sterk is afgenomen.

Het motief voor de grootsche aaneensluiting der beide banken hing dus tot op zekere hoogte sedert langen tijd in de lucht. Desondanks waren niet slechts het publiek, maar zelfs ook de yakkringen niet weinig verrast, toen in den namiddag van den 26en September bekend werd, dat de fusie van de Deutsche Bank en de Disconto-Gesellschaft voor de deur stond. In een communiqué, dat in de volgende dagen bekend werd gemaakt, werden de belangrijkste punten van de aaneensluiting medegedeeld. Het nieuwe instituut zal den naam van „Deutsche Bank und Disconto-Gesellschaft” dragen en een aandelenkapitaal van R.M. 285 millioenen en een reserve van ongeveer R.M. 160 millioenen

krijgen. Van het aandelenkapitaal komt R.M. 135 millioenen aan de aandeelhouders van de Disconto-Gesellschaft in de verhouding van 1 : 1. Daar het aandelenkapitaal van beide instellingen R.M. 150 millioenen, respectievelijk R.M. 135 millioenen bedroeg, vindt dus door de fusie, tegen de oorspronkelijke verwachtingen in, geen kapitaalverhooging plaats. De personeele verhoudingen worden betrekkelijk op eenvoudige wijze zoo geregeld, dat de raden van beheer van beide instellingen (Deutsche Bank tot dusverre 63, Disconto-Gesellschaft tot dusverre 46) één worden en dat bovendien de drie oudste firmanten van de Disconto-Gesellschaft (de laatstgenoemde instelling heeft de juridische structuur van een commanditaire vennootschap op aandelen) daarin worden opgenomen; op deze wijze ontstaat een raad van beheer van ongewonen omvang. De overige firmanten van de Disconto-Gesellschaft komen in de directie van de nieuwe bank.

Tegelijkertijd met de vereeniging van deze beide instellingen, die overigens 1 Januari 1930 zal plaats vinden, wordt de fusie van vier andere banken, de Norddeutsche Bank te Hamburg, de A. Schaaffhausenscher Bankverein A.-G. te Keulen, de Rheinische Creditbank en de Süddeutsche Disconto-Gesellschaft A.-G. te Mannheim voorgesteld. Het betreft hier vier banken van middelmatige grootte, met een regionaal begrensd arbeidsterrein, die reeds met de beide groote banken in nauwe verbinding stonden. Het aandelenkapitaal van de Norddeutsche Bank en de Schaaffhausenscher Bankverein bevindt zich geheel in handen van de Disconto-Gesellschaft, die slechts formeel tot nu toe de zelfstandigheid van beide instellingen liet bestaan; het aandelenkapitaal van de Rheinische Creditbank (R.M. 24 millioenen) bevindt zich voor meer dan 50 pCt. in handen van de Deutsche Bank, dat van de Süddeutsche Disconto-Gesellschaft (R.M. 15 millioenen) voor meer dan 80 pCt. in handen van de Disconto-Gesellschaft. In overeenstemming met de beurskoersen zullen de aandelen van de Rheinische Creditbank in een verhouding van 4 : 3, de aandelen van de Süddeutsche Disconto-Gesellschaft in een verhouding van 6 : 5 in aandelen van de „Deutsche Bank und Disconto-Gesellschaft” omgewisseld worden. Voor de overneming van de beide eerstgenoemde instellingen worden natuurlijk geen aandelen vereischt; de voor overneming van de beide andere instellingen vereischte bedragen (men spreekt over bijna R.M. 10 millioenen) zullen, volgens het communiqué, aan groote aandeelhouders tegen contanten ter beschikking worden gesteld. Het schijnt dus, dat voorloopig niet tot kapitaalverhooging wordt overgegaan. Over de balansposten en de verlies- en winstrekening van de besproken instellingen geeft de volgende opstelling, ontleend aan de Frankfurter Zeitung No. 721, een duidelijk beeld (zie pag. 936).

Zoo ontstaat dus een instelling met een eigen kapitaal van ruim R.M. 445 millioenen en een vreemd kapitaal van ruim R.M. 4½ milliard, wat een balans-totaal van ruim R.M. 5 milliard maakt. Een instelling dus, die de groote credietinstellingen van Engeland en de Vereenigde Staten evenaart.

Het kan aan geen twijfel onderhevig zijn, dat als reden van deze verrassende vereeniging van de beide groote banken voor beide partijen vooral de gedachte aan rationalisatie op den voorgrond stond. Het communiqué uit zich daarover tamelijk uitvoerig als volgt:

„Deze besluiten van de Raden van Beheer van onze beide groote banken zijn een belangrijke stap om in het bankbedrijf aan de overbezetting tegemoet te komen. Zij volgen daarmede den sedert meerdere jaren door de groote buitenlandsche banken en binnenlandsche industriële ondernemingen ingeslagen wég. De vereeniging van beide bankconcerns, die op bijna 100 Deutsche plaatsen en in Berlijn met talrijke dichtbij elkaar gelegen deposito-kassen vertegenwoordigd zijn, zal besparingen van bedrijfskosten van zakelijken en persoonlijken aard met zich mede brengen,

Verlies- en Winstrekening

Millioenen R. M.	Deutsche Bank		Disconto-Gesellschaft				A. Schaafhausenscher Bankverein		Norddeutsche Bank		Rheinische Creditbank		Süddeutsche Disconto-Gesellschaft		Totaal	
	1927	1928	Afzonderl. balans		Gemeensch. balans *		1927	1928	1927	1928	1927	1928	1927	1928	1927	1928
			1927	1928	1927	1928										
Omzet in Milliarden.....	208	225	114	121	155	168	21,9	26,6	18,8	18,7	30,8	35,5	—	—	394,5	426,80
Winst op waardepapieren en deelen.....	11,5	5,3	12,7	10	11,5	8,1	1,2	1,0	1,3	0,9	1,2	0,7	1,0	0,5	28,87	18,33
Provisie.....	69	72	31,3	31	39	39,3	5,9	6,0	2,1	2,2	4,11	4,48	3,5	3,3	115,91	119,04
Rentewinst.....	49	51	25,9	30,1	34	38,1	4,3	4,6	3,5	3,5	7,98	8,17	5,1	5,7	95,45	102,02
Bruto-winst.....	129	128	70	71	84,6	85,6	11,4	11,9	7,0	6,6	13,4	13,5	10,0	9,6	240,08	240,49
Onkosten en belastingen..	104	104	54,6	56	68,7	70,1	8,9	9,0	5,2	5,3	10,8	9,5	8,0	8,0	191,43	192,96
Netto-winst.....	25,5	25,8	15,4	15,4	16,2	15,7	2,7	2,7	1,8	1,3	2,6	2,6	2,1	2,2	50,69	49,97
Dividend in %.....	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	8	8	8	8		

Balans

Millioenen R. M.	Deutsche Bank		Disconto-Gesellschaft				A. Schaafhausenscher Bankverein		Norddeutsche Bank		Rheinische Creditbank		Süddeutsche Disconto-Gesellschaft	
	Eind 1928	31-8 '29	Afzonderl. balans		Gemeensch. balans *		Eind 1928	31-8-'29	Eind 1918	31-8-'29	Eind 1928	31-8-'29	Eind 1928	31-8-'29
			Eind 1928	31-8 '29	Eind 1928									
Aandeelenkapitaal.....	150	150	135	135	135	135	25	25	12	12	24	24	15	15
Reserves.....	77,5	90	52	52	66,5	66,5	9,5	9,5	5	5	4	4	5	5
Eigen kapitaal.....	227,5	240	187	187	201,5	201,5	34,5	34,5	17	17	28	28	20	20
Balansstaat.....	29,9	2991	1704	1681	2075	2075	272	267	140	140	243	267	248	227
Accepten.....	105	109	62	68	88	88	14,5	16,6	11,7	11	11	9,7	9	11
Crediteuren.....	2453	2531	1437	1452	1767	1767	221	216	110	110	201	227	217	190
Totaal der verplichtingen	2664	2745	1499	1520	1856	1856	235,5	233	121,7	121	213	275	226	201
Liquiditeiten v. d. 1ste orde	1009	1017	653	633	792	792	97	78	41	36	76	74	98	79
„ „ 2de „	503	469	342	349	433	433	52	52	38	24	42	52	52	45
Debiteuren.....	1186	1382	564	565	722	722	109	121	52	55	114	122	86	82

*) Balans van de Disconto-Gesellschaft met de A. Schaafhausenschen Bankverein en Norddeutsche Bank.

eveneens den verkoop van onroerende goederen mogelijk maken, opdat daarmee als rationalisatiemaatregel de belangen van ons geheele economisch leven gediend worden. Bij de door te voeren rationalisatie zal het sociale element niet uit het oog worden verloren."

Het zal dus mogelijk zijn van de meer dan 300 filialen van de nieuwe instelling ongeveer 100 te sluiten; waar vroeger 2 werkten zal nu 1 voldoende zijn. Verder zal het personeel van de beide banken, op het oogenblik ruim 24.000 groot, in den loop van de eerstvolgende twee jaren (want zoo lang zal de volledige omzetting duren) bij wijze van schatting met 3000 verminderd kunnen worden. Van individueel standpunt bezien, zal het gevolg van een dergelijke maatregel ongetwijfeld van beteekenis zijn en is, zooals iedere maatregel tot vermindering van onnoodige kosten, ook in het algemeen belang te begroeten. In het bijzonder zal de nieuwe instelling, die ongeveer 30 pCt. van het Deutsche bankkapitaal zal vertegenwoordigen, zich in een verhoogd aanzien in het buitenland kunnen verheugen.

Natuurlijk kon het niet uitblijven, dat dit besluit van twee goedgeleide banken met jarenlange traditie, waarvoor in tegenstelling tot de bankfusie in Weenen niet de geringste onmiddellijke dwang bestond, ook nog op andere wijze wordt uitgelegd. Men spreekt erover, dat de fusie van de zijde van de Deutsche Bank als een afweer tegen de concurrentie van de snel opkomende Darmstaedter und Nationalbank op te vatten is, terwijl de Disconto-Gesellschaft, die in de laatste jaren bij den vooruitgang van andere banken eenigszins achtergebleven was, den tijd gekomen achtte, in een grooter geheel op te gaan. Ook werd vooral in het begin het vermoeden geuit, dat de vereeniging op de een of andere wijze met de plannen van Amerikaansche crediteuren samenhang. Hoe dit ook zij, in elk geval betreft het hier een zeer belangrijke gebeurtenis in de Deutsche bankgeschiedenis van de na-oorlogse periode, en het is aan te nemen, dat binnenkort nog andere, hoewel misschien niet zoo aanzienlijke aaneensluitingen van banken, zullen volgen.

DE FUSIE VAN DE ALLGEMEINE OESTERREICHISCHE BODEN-CREDIT-ANSTALT MET DE OESTERREICHISCHE CREDIT-ANSTALT FUER HANDEL UND GEWERBE.

Dr. Richard Kerschagl te Weenen schrijft ons:

Op Maandag 7 October werd het publiek verrast met het bericht, dat een soort van voorloopig verdrag over de fusie van de Boden-Credit-Anstalt met de Oesterreichische Credit-Anstalt fuer Handel und Gewerbe tot stand gekomen was. De ingewijden wisten, dat de Boden-Credit-Anstalt zich in den laatsten tijd in moeilijkheden bevond en eveneens, dat zij in den loop van het vorige jaar pogingen had aangewend, zich met een andere instelling te fusioneerden om de noodige vlottende middelen tot het in stand houden van haar bedrijf en bovenal van de door haar gefinancierde industrieën te verkrijgen. Hoewel buitenlandsche groepen, zooals de firma Schroeder in Londen en Solvay in Brussel aandeelen van de Boden-Credit-Anstalt bezaten, en haar ook buitenlandsche credieten toevloeden, zoo was dit toch niet voldoende om de behoefte te dekken. Zij had op de Oostenrijksche Nationale Bank, wie haar moeilijke toestand in het geheel niet onbekend was gebleven, langzamerhand tot een bedrag van Sch. 132 miljoen een beroep gedaan, vooral door het afgeven van wissels en zij was niet in staat deze abnormale verplichtingen, ondanks den begrijpelijken aandrang van het centrale instituut sedert het voorjaar, op eenigszins afdoende wijze af te wikkelen. Daarbij kwam nog, dat de depositozaken van de Boden-Credit-Anstalt niet zeer omvangrijk waren, wat gedeeltelijk daarmede samenhang, dat zij geen uitgebreid filialennet bezat; dit kwam haar evenwel weer organisatorisch ten goede. Op het moment van haar definitieve ineenstorting bedroeg haar aandeelenkapitaal ruim Sch. 55 miljoen, de reserve Sch. 34,2 miljoen, in totaal dus iets minder dan Sch. 90 miljoen eigen middelen. Het balanstotaal bedroeg aan het einde van 1928 ruim Sch. 846 miljoen en zij nam daardoor de tweede plaats in onder de Oostenrijksche banken.

Indien men nu vraagt, welke redenen tot de ineen-

storting van deze bank hebben geleid, dan kan men hiervoor in het bijzonder drie belangrijke oorzaken aanwijzen.

In de eerste plaats de overneming van de Union Bank en de Verkeersbank, toen deze in de bankcrisis van het jaar 1924/25 zwaar werden getroffen. De Boden-Credit-Anstalt had de Verkeersbank nog niet geheel „verteerd”, toen zij ook de Union Bank — waarvoor ook de Niederösterreichische Escompte Gesellschaft moeite deed — door overneming van de meerderheid van aandelen, die na den val van Bosel, den president van de Union Bank, bij de Oostenrijksche Postspaarbank gedeponereerd lagen, verwierf. Zij betaalde de Postspaarbank met een pakket eigen aandelen van 170.000 stuks, waardoor op het oogenblik de Postspaarbank natuurlijk eveneens tot de getroffen en behoort.

Het op deze wijze overgenomen industrieconcern — en dit is de tweede oorzaak van de ineenstorting — kon de Boden-Credit-Anstalt niet met de haar ter beschikking staande middelen financieren. Tot dit industrieconcern behoorde o.a. de Steyronderneming, die de grootste wapenfabriek van de vroegere Oostenrijksch-Hongaarsche monarchie bezat en die zich na den oorlog naast de fabricatie van jachtgeweren geheel op de automobiellindustrie had toegelegd. Ofschon het bedrijf aanzienlijk ingekrompen was en Amerikaansche productiemethoden toegepast werden, terwijl bovendien de automobiellproductie door hooge invoerrechten beschermd werd, had deze onderneming toch alleen reeds in den loop van enkele jaren Sch. 60 tot 80 miljoen aan nieuw kapitaal nodig. De Warchalowski-fabrieken moesten eveneens haar productieproces in andere richting leiden. Van een vliegtuigfabriek, die verschillende oorlogs- en vredesmaterialen produceerde, gingen zij tenslotte over tot de productie van emaillewaren, wat ook eenige tientallen miljoenen Schilling aan credieten vereischte.

Tenslotte was door een aantal noodlottige gebeurtenissen een deel van de deelnamen van de Boden-Credit-Anstalt geheel waardeloos geworden of waren er in ieder geval zware verliezen op geleden. Dit geldt zoowel voor de textielondernemingen, die onder de algemeen slechte conjunctuur leden als voor ondernemingen van andere bedrijfstakken, waarbij de Boden-Credit-Anstalt in de laatste jaren aanzienlijke verliezen leed⁴⁾.

De overneming van de Boden-Credit-Anstalt door de Oostenrijksche-Credit-Anstalt vindt op deze wijze plaats, dat de aandeelhouders van de Boden-Credit-Anstalt voor iedere vier aandelen, één aandeel van de Oostenrijksche-Credit-Anstalt ontvangen. Dit betekent natuurlijk een aanzienlijk verlies, daar volgens de laatste koersen, vier aandelen van de Boden-Credit-Anstalt ruim Sch. 400, één aandeel van de Oostenrijksche Credit-Anstalt iets meer dan Sch. 50 waard waren, zoodat dus de aandeelhouders slechts $\frac{1}{8}$ van de in den laatsten tijd geldende koerswaarde ontvangen. Naar de nominale bedragen gerekend, waren de verliezen geringer, daar het nominaal bedrag van één aandeel Boden-Credit-Anstalt Sch. 50, dat van één aandeel Oest. Credit-Anstalt ongeveer Sch. 40 bedraagt. Tot degenen, die door deze fusie zeer aanzienlijk worden getroffen, behoort, zooals reeds vermeld, ook de Oostenrijksche Postspaarbank, die uit den verkoop van de Union Bank ongeveer 170.000 van de 1.1 miljoen stuks aandelen van de Boden-Credit-Anstalt bezit. De depositohouders lijden evenwel in het geheel geen verlies.

De Oostenrijksche Nationale Bank heeft de Oest. Credit-Anstalt de toezegging gedaan, dat zij geen overrijde terugbetaling van de schulden van de Boden-

Credit-Anstalt, ten bedrage van Sch. 132 miljoen, zal verlangen. Bovendien zal de Nationale Bank in de toekomst \$ 15 miljoen van haar deviezenportefeuille bij die buitenlandse banken houden, welke door verleening van de vereischte credieten tot de doorvoering van de fusie medewerken. Dit optreden van de Nationale Bank strookt geheel met de door haar in den laatsten tijd gevolgde practijk, om haar deviezen, voor zooverre zij deze niet bij buitenlandse circulatiebanken houdt, slechts bij de beste buitenlandse banken te plaatsen, die ook harerzijds met de credietverleening aan Oostenrijk nauw verbonden zijn. Een of andere staatsgarantie of dergelijke garantie voor verliezen wordt niet gegeven.

De Oest. Credit-Anstalt heeft in een vergadering van commissarissen van 10 October tot de fusie besloten en zich principieel tot een kapitaalsverhooging van ongeveer Sch. 30 miljoen tot Sch. 40 miljoen uitgesproken. Zij zal voor dit doel een buitengewone algemeene vergadering bijeenroepen. De overneming van de tegen contante betaling uit te geven nieuwe aandelen, is door een internationaal syndicaat, waarin het huis Rothschild de leiding heeft, verzekerd. Bovendien zijn reeds maatregelen genomen, die de Oest. Credit-Anstalt reeds op het oogenblik de beschikking over aanzienlijke bedragen buitenlandse credieten verzekeren. Het is aan geen twijfel onderhevig, dat de Oest. Credit-Anstalt door de overneming van de Boden-Credit-Anstalt niet slechts een algemeene ineenstorting van deze instelling heeft vermeden, maar dat deze fusie voor haar op den duur ook zeer voordelig zal blijken te zijn. Niet alleen zal zij daardoor onbestreden de leiding nemen onder de Oostenrijksche banken en eveneens onder de banken van de nationaalstaten, met een aandeelenkapitaal van ongeveer Sch. 120 miljoen zonder de reserves en een balanstotaal van meer dan Sch. 2 milliard, maar zij zal ook in het internationale verkeer een belangrijke rol kunnen vervullen, daar het bestaan van een instelling van deze grootte, vooral in verband met internationale financieele onderhandelingen, voor Oostenrijk van beteekenis zal zijn.

AANTEKENINGEN.

Indexcijfers van scheepsvrachten.

„The Economist” schrijft: Volgens ons indexcijfer, waren de gemiddelde scheepsvrachten gedurende de maand September iets minder dan 1 pCt. lager dan in de afgelopen maand. Uitgedrukt in het gemiddelde percentage voor de periode van 1898—1913, bedraagt het indexcijfer voor September 110.9, vergeleken met 111.8 in Augustus en 115.8 een jaar geleden. Uit de eerste tabel blijkt het jongste verloop van de diverse groepen.

Vanuit reedersstandpunt was de meest bevredigende trek op de vrachtenmarkt gedurende de afgelopen maand een levendige vraag naar tonnage voor Roemeensch graan, te laden aan de Zwarte Zeehavens. Uitgaande kolenvrachten waren ook vast, uitgezonderd voor lossing in de Middellandsche Zeehavens, maar de stijging reflecteerde echter geen grotere activiteit in uitgaande zaken tengevolge van het lage niveau, waarop inkomende vrachten op vele routes daalden.

In verband met de algemeen goede oogsten op het Continent waren de graancharteringingen zoowel van Noord- als van Zuid-Amerika zeer beperkt in de maand September, terwijl er geen teekenen van de gebruikelijke herfstactiviteit te zien waren, wat de verder verwijderde markten betreft. De tweede tabel toont de maandelijksche wijzigingen in de indexcijfers in iedere groep en sub-groep; het cijfer 100 stelt telkens het gemiddelde niveau gedurende de periode 1893—1913 voor.

⁴⁾ Voor de voornaamste industrieën, die door de groote Oostenrijksche banken worden gecontroleerd, verwijzen wij naar het artikel van Dr. R. Kerschagl „Industrie en Banken in Oostenrijk na den oorlog” in E.-S. B. van 21 Aug. jl. (Red.)

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd.v.1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. "	288,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,1
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Dec. 1925	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Dec. 1926	139,7	156,1	145,9	132,9	129,2	179,8	147,3
Dec. 1927	105,6	116,2	113,6	114,2	124,9	139,8	119,0
Sept. 1928	108,9	112,4	111,7	109,0	116,7	136,2	115,8
Oct. "	116,9	120,0	115,4	106,9	121,3	145,1	120,9
Nov. "	121,9	133,0	123,5	117,8	125,1	153,1	129,1
Dec. "	122,1	131,3	125,6	126,8	127,4	156,7	131,7
Januari 1929	119,2	128,6	125,2	123,7	126,2	142,4	127,5
Februari "	122,7	125,1	121,5	117,4	122,0	136,2	124,1
Maart "	123,8	122,7	118,5	112,2	118,3	121,1	119,4
April "	117,7	120,5	118,4	106,3	114,7	113,9	115,3
Mei "	119,6	115,6	122,6	109,0	112,6	99,7	113,2
Juni "	124,6	106,4	118,2	104,0	101,0	89,0	107,2
Juli "	131,1	100,2	121,5	106,3	104,7	97,9	110,3
Aug. "	125,5	99,6	115,6	117,0	104,7	108,6	111,8
Sept. "	129,7	99,9	112,3	115,3	100,4	107,7	110,9

	Indexcijfer	+ of -
Golf van Biscaye; uitgaande vracht...	159,6	+ 9,1
" " " thuisvracht	158,1	+ 3,3
Middell. Zee; uitgaande vracht	128,7	- 6,5
" " " thuisvracht	115,1	+ 5,1
Noord-Amerika	99,9	+ 0,3
Zuid-Amerika; uitgaande vracht	126,3	+ 17,0
" " " thuisvracht.....	98,2	- 23,8
Indië; uitgaande vracht	124,2	- 2,1
" " " thuisvracht	106,5	- 1,2
Het verre Oosten, enz.....	100,4	- 4,3
Australië	107,7	- 0,9

De volgende tabel toont de verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde van 1913, waarbij het jaar 1926, waarin ons indexcijfer niet zuiver was door de stopzetting van den Britschen kolenuitvoer, is weggelaten, wegens de slechte voorstelling van het werkelijk prijsverloop:

(1913 = 100)

Maand	1925	1927	1928	1929
Januari	114,49	118,59	98,47	109,6
Februari	115,96	120,54	94,33	106,7
Maart	106,63	118,58	93,17	102,6
April	104,24	111,06	94,59	99,1
Mei	98,23	111,41	93,79	97,3
Juni	91,74	106,54	91,29	92,1
Juli	94,90	101,61	93,73	94,8
Augustus	95,87	105,51	98,17	96,1
September	98,19	107,51	99,54	95,3
October	99,49	105,78	103,93	
November	102,23	106,27	110,94	
December	104,67	102,31	113,17	
Jaarl. gemiddeld.	102,22	109,64	98,8	

Wanneer zich niet spoedig een herstel in de vraag naar tonnage voordoet, is het te vreezen, dat een groot aantal „tramp“-schepen weer opgelegd moet worden.

BOEKAANKONDIGING.

Mr. H. H. Sillevius Smitt. *De meestbegunstigingsclausule in Handelsverdragen.* Amsterdam, P. H. Vermeulen.

Er is over den handelspolitieken strijd in Nederland reeds zooveel geschreven, dat wij thans niet,

zullen vervallen in een breedvoerige herhaling van hetgeen als voldoende bekend mag worden verondersteld. Men weet, dat de Vereeniging voor Actieve Handelspolitiek — met als voornaamsten woordvoerder Prof. Diepenhorst — sinds eenige jaren een krachtige actie voert voor wijziging van de Nederlandsche handelspolitiek. De actualiteit van de kwestie heeft een stroom van litteratuur in 't leven geroepen, die zoo langzamerhand een respectabelen omvang heeft aangenomen. Ongetwijfeld is het een verheugend verschijnsel, dat er van vele kanten licht ontstoken wordt in een vraagstuk, dat toch nog steeds bij een goed deel van het Nederlandsch. publiek slechts weinig meer dan een klank is.

Een van de jongste bijdragen op dit gebied is het proefschrift van Mr. H. H. Sillevius Smitt, te Amsterdam. Voor hen, die den handelspolitieken strijd in Nederland van nabij hebben gevolgd, is de schrijver geen onbekende. Practisch hangt Mr. Sillevius Smitt de politiek van Prof. Diepenhorst aan.

Hoewel kan worden toegegeven, dat het uiterst moeilijk is, practijk en theorie van elkaar gescheiden te houden, kan deze moeilijkheid toch nooit zóó groot zijn, dat een academisch proefschrift daarvan noodzakelijkerwijs de sporen zou moeten dragen. De verwachting van onpartijdige behandeling der materie wordt aanvankelijk gewekt, wanneer men het boek van Sillevius Smitt ter hand neemt. De bewogenheid van den politieken strijd lijkt er geheel buiten gehouden en men krijgt den indruk, dat de schrijver de zaak zoo objectief mogelijk wenschte te behandelen. alle subjectieve opvattingen tot een minimum beperkend, pogend om met behulp van historische interpretatie te komen tot een duidelijk beeld van de meestbegunstiging in handelsverdragen, met de nauw daarmede samenhangende vraagstukken als reciprociteit en onderhandelingsstarieven.

Lang duurt de indruk van een objectieve weergave echter niet. Al spoedig treden er symptomen op, welke de tendenz aankondigen, waarvan het werk later geheel blijkt te zijn doortrokken. De tendenz n.l. van de handelspolitieke activiteit, van de verfoeiing van elke passiviteit in handelspolitiek opzicht. Wanneer de schrijver bijv. (bldz. 58) vaststelt, dat Zwitserland als tegenmaatregel z'n algemeen tarief toepaste, toen de Ver. Staten het verdrag van 1850 opzegden, noemt hij dit „een onverschrokken houding welke respect afdwingt“. Hier rijst onmiddellijk de vraag of dergelijke waardeeringsoordeelen de wetenschappelijke waarde van een werk wel ten goede komen.

Nu, wat betreft de kwestie van de reciprociteit. „Ten onrechte,“ aldus schrijver, „wordt de voorwaardelijke meestbegunstiging vaak verward met reciprociteit.“ Wij herinneren er hier aan, dat de Vereeniging voor Actieve Handelspolitiek sinds jaren ijvert voor toepassing van het reciprociteitsbeginsel in de Nederlandsche handelspolitiek. Er was dus voor Mr. Sillevius Smitt alle aanleiding om nu in zijn boek eens uiteen te zetten, wat de handelspolitieke activisten met die reciprociteit bedoelen. Inplaats van een practische uiteenzetting te geven, tracht schrijver duidelijk te maken, wat het theoretisch begrip der reciprociteit behelst. Het spreekt echter haast vanzelf, dat men elke discussie over de theoretische betekenis van reciprociteit hier buiten beschouwing kan laten. Het komt immers slechts hierop neer, wat men er thans in ons land practisch onder verstaat. In *Nederland* is dat voldoende duidelijk gebleken. Vergissen wij ons niet, dan was dat: beperkte meestbegunstiging.

Het behoeft daarom geen betoog, dat het practisch juist van de grootste betekenis is, wat men onder toepassing van het reciprociteitsbeginsel in de handelspolitiek verstaat. Om dit punt draait immers de geheele kwestie der actieve handelspolitiek. Blijft men er nu bij, dat „het een ondergeschikte vraag van middelen is, op welke wijze de reciprociteit wordt

toegepast", dan laadt men het odium op zich, dat men niet precies weet wat men wil. Tot deze laatste uitspraak komt bijv. Dr. Nederbragt in zijn jongste boek over Handelsverdragen en Handelspolitiek.

Op dezelfde wijze als Prof. Diepenhorst, wensch ook Mr. Sillevius Smitt het vraagstuk van de reciprociteit in de eerste plaats voor te stellen als een theoretische kwestie. „Wij willen", aldus schrijver, „de benaming reciprociteit alleen reserveeren voor het alle wederkeerigheid omvattende principe, en dus niet voor de afgeleide zoogenaamde „technische" betekenissen. Maar vooral hierom willen we breken met het verkeerde spraakgebruik, omdat het aanhoudend tot zeer hinderlijke misvattingen leidt. Want dat de gedachtenwisseling ernstig kan vertroebeld worden door niet scherpe scheiding dezer begrippen, hebben we nog onlangs kunnen constateeren bij den handelspolitieken strijd in Nederland."

Wij zouden den schrijver willen vragen, of hij er wel zoo zeker van is, dat het „alle wederkeerigheid omvattende principe" geen ruimte laat voor misvattingen. Wij wijzen nogmaals op hetgeen Dr. Nederbragt schreef.

Nog eens, als objectieve weergave stelt het werk van Sillevius Smitt in velerlei opzicht teleur. Wij zoeken bijv. tevergeefs naar een poging om de noodige gegevens bijeen te brengen voor een vergelijkende studie. Waar de schrijver bijv. opmerkt, dat de betekenis van de meestbegunstigingsclausule geen andere is dan die van het vervalgemeenen van tariefreducties, had men toch mogen verwachten, dat hier nu eens voor de verschillende landen een systematische studie ware gemaakt van de gevallen, waarin die tariefsreducties werden toegestaan. Die studie wordt niet gemaakt. Inplaats daarvan maakt de schrijver opmerkingen, die ons eenigszins van politieken aard schijnen. Wij citeeren bijv. het volgende:

„Een land, dat, als Nederland, een unique positie inneemt met een laag tarief, waarop geen reducties mogelijk zijn, kan niet met effect de meestbegunstiging toepassen. Die meestbegunstiging is een phrase zonder inhoud, zoolang er geen mogelijkheid bestaat tot differentieele behandeling, waartegen de meestbegunstiging in den strijd wordt geroepen."

Wij zouden willen opmerken: Zoolang de schrijver ons niet met de noodige gegevens een en ander heeft toegelicht, kan het bovenstaande ons niet bevredigen.

B. G. MEIJER.

• EMISSIES IN SEPTEMBER 1929.

Staatsleeningen ..... f 63.472.775,—
zijnde:

Nederlandsch-Indië

Nederl.-Ind. Leening 1929

f 63.686.000 1) 4½ %
schuldbew. a 96¼ % .. f 61.297.775

Brazilië

Staat Minas Geraes

\$ 1.000.000 6½ % goud-
obl. 1929 Serie A a 87 % f 2.175.000

Prov. en Gemeentelijke Leeningen .. „ 2.962.500,—
zijnde:

Nederland

Gem. Groningen f 3.000.000

4½ % obl. a 98¼ % .. f 2.962.500

Industriele Ondernemingen ..... „ 3.500.000,—
zijnde:

Denemarken

Aandeelen

Aktieselskabet Burmeister

& Wain's Maskin-og

Skibsbyggeri D. Kronen

5.000.000 aand. a 105 % f 3.500.000

Electr., Gas-, Tel., Telegr.- en Waterl. Maatschappijen ..... „ 2.409.600,—
zijnde:

Nederland

Obligatiën

Leerdamsche Waterlei-

ding Mij. f 160.000 5½ %
obl. a 99¼ % .. f 159.600

Amerika

Obligatiën

Central States Electric

Corporation \$ 900.000

5½ % optie-obl. a 100 % f 2.250.000

Diverse Cultuurondernemingen ... „ 1.000.000,—
zijnde:

Nederland

Aandeelen

Mij. voor Ondernemingen

in Ned.-Indië f 1.000.000

aand. a 100 % .. f 1.000.000

Diversen ..... „ 200.000,—
zijnde:

Nederland

Aandeelen

Parkhotel en -Restaurant

f 200.000 aand. a 100 % f 200.000

Totaal ... f 73.544.875,—

1) Waarvan f 60.291.000 voor conversie.

2) Uitsluitend voor aandeelhouders.

Totaal der emissies in Januari ... f 144.956.460,—

Februari .. „ 132.588.625,—

Maart .... „ 24.530.250,—

April .... „ 14.200.750,—

Mei ..... „ 56.981.200,—

Juni ..... „ 14.227.250,—

Juli ..... „ 39.608.317,50

Augustus .. „ 4.330.050,—

September.. „ 73.544.875,—

Algemeen Totaal ..... f 504.967.777,50

Bovendien:

f 11.900.000,— 3/m. Schatkistpromessen a f 985,80

„ 9.290.000,— 6/m. „ „ 973,30

„ 14.832.000,— 5 % Schatkistbiljetten. „ „ 1.000,—

Voorts werd in de afgelopen maand hier te lande de inschrijving opengesteld op een beperkt bedrag:

8 % obl. Berlijn a 95 % (introductie);

6 % „ „ Deutsche Grootboek a 66¼ % (introductie);

8 % „ „ Dresden a 95 % (introductie);

5000 aand. z. n. w. Minerva Motors, Antwerpen a ± frs. 1.600 p. aand. (introductie);

5 % obl. Southern Californië Edison Co. a 98 %;

6 % „ „ Pennsylvania Dock and Warehouse Co. a 98 %;

en op de volgende obligatieleeningen:

		Rente-voet	Emissie-koers
R.K. Kerkbestuur der Parochie v. d. H. Ignatius, Amsterdam.....	320.000	5 %	99½ %
R.K. Kerkbestuur der Parochie v. d. H. Bonifacius te Zaandam....	110.000	5 %	100 %
Congreg. der Eerw. Zusters v. d. H. Joseph, Provinciaal-Moederhuis Münsteramt Staufen, (Baden) te Trudpert	300.000	7 %	98½ %
Abdij der Benedictinessen, Wepion-Namen	175.000	7 %	99 %
Vereen. d. Zusters v. Liefde, Venray	500.000	5 %	99½ %
R.K. Ziekenhuis „Mathias Spital” Rheine i/W.....	600.000	7 %	98 %
Ned. Herv. Stichtingen voor zenuwen geesteszieken, Amersfoort....	500.000	5 %	100 %
E.E. Z.Z. Carmelitessen v. h. Goddelijk Hart van Jezus te Sittard.	120.000	5 %	100 %

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Juni 1929		Juni 1928	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders	55.340	f 3.236.409.000	57.001	f 3.335.667.000
waarvan door de H.-bank plaatselijk	42.460	„ 2.902.537.000	43.505	„ 2.977.624.000
Ter voldoening van Rijksbelaat.	1.287	„ 9.806.000	1.288	„ 9.901.000

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Disc. Wissels. 5 1/2	25 Mrt. '29	Zwits. Nat. Bk. 3 1/2	22 Oct. '25
Bel. Binn. Eff. 6	25 Mrt. '29	N. Bk. v. Denem. 5 1/2	26 Sept. '29
Vrsch. in R.C. 7	25 Mrt. '29	Zweedsche Rbk 5 1/2	26 Sept. '29
Javasche Bank	5 1/2	Bank v. Noorw. 6	26 Sept. '29
Bank van Engeland 6 1/2	26 Sept. '29	Bk. v. Tsjecho-slowakije . . . 5	8 Mrt. '27
Duitsche Rijksbank 7 1/2	25 Apr. '29	N. Bk. v. O'rijk. 7 1/2	24 Apr. '29
Bank v. Frankrijk 3 1/2	19 Jan. '28	N. Bk. v. Hong. 8	24 Apr. '29
Belgische Nat. Bnk. 5	1 Aug. '29	Bank v. Italië. 7	14 Mrt. '29
Fed. Res. Bank N.Y. 6	8 Aug. '29	Z.-Afr. Res. bnk 6	17 Aug. '29
Bank van Spanje. . . 5 1/2	19 Dec. '28		

OPEN MARKT.

	1929				1928	1927	1914
	12 Oct.	7/12 Oct.	30 Sept./5 Oct.	23/28 Sept.	8/13 Oct.	10/15 Oct.	20/24 Jul.
Amsterdam Partic. disc.	5 1/16	5 1/8-1/4	5 1/4-1/2	5 3/8-7/16	4 3/16-5 1/16	3 1/2-4 3/8	3 1/8-3/16
Prolong.	4 3/4	4 1/2-5	4 1/2-5	5-3/4	3 3/4-4 1/4	3 1/2-4 1/4	2 1/4-3/4
Londen Daggeld. . .	4-5 1/4	4-7	4 1/4-7	4-5 1/4	3 1/2-5	3-5	1 3/4-2
Partic. disc.	6 3/16-1/4	6 3/16-1/4	6 1/8-1/4	5 7/16-6 3/16	4 5/16-3/8	4 5/16	2 1/4-3/4
Berlijn Daggeld. . .	6 1/4-8 1/2	6 1/2-10	8 1/4-10 1/2	5 1/4-10	4 1/2-8 1/2	6-8 1/2	—
Partic. disc.	7 1/4	7 1/4-3/8	7 3/8	7 1/8-3/8	6 1/2-3/4	6 1/2-3/4	—
30-55 d. . .	7 1/4	7 1/4-3/8	7 3/8	7 1/8-3/8	6 1/2-3/4	6 1/2-3/4	2 1/8-1 1/2
56-90 d. . .	7 1/4	7 1/4-3/8	7 3/8	7 1/8-3/8	6 1/2-3/4	6 1/2-3/4	—
Waren-wchsel.	7 5/8-3/4	7 5/8-3/4	7 3/4	7 3/4	6 1/8-7	6 5/8-7 1/4	—
New York Daggeld. 1)	5-1/4	5-6 1/4	6-10 1/4	9-10 1/4	6-3/4	4-3/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	5 1/4	5 1/4	5 1/4	5 1/4	4 5/8	3 1/4-3/8	—

1) Koers van 11 Oct. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
8 Oct. 1929	2.48 15/16	12.10 1/8	59.32 1/2	9.77	34.71	99 3/4
9 " 1929	2.48 13/16	12.09 3/8	59.31	9.77	34.70 1/2	99 3/4
10 " 1929	2.48 5/8	12.09 1/8	59.29 1/2	9.76	34.68 1/2	99 3/4
11 " 1929	2.48 1/2	12.09 1/8	59.31 1/2	9.76 1/2	34.70	99 3/4
12 " 1929	2.48 9/16	12.09 1/8	59.30	9.76 1/2	34.70	99 3/4
14 " 1929	2.48 3/8	12.09 3/8	59.28 1/2	9.76	34.68 1/2	99 3/4
Laagsted. w. 1)	2.48 3/8	12.09	59.27	9.74	34.66	99 3/4
Hoogste d. w. 1)	2.49	12.10 3/8	59.35	9.78	34.73	100
7 Oct. 1929	2.48 15/16	12.10 1/8	59.32 1/2	9.76 1/2	34.70	99 3/4
30 Sept. 1929	2.49 3/16	12.09 3/8	59.37 1/2	9.76 1/2	34.69 1/2	99 3/4
Muntpariteit	2.48 3/8	12.10 1/4	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milana **)	Madrid **)
8 Oct. 1929	48.07	35.01	7.38	1.48	13.03	36.92
9 " 1929	48.06	35.—	7.37 1/2	1.48	13.02 1/2	36.93 1/2
10 " 1929	48.05	34.96	7.37 1/2	1.48	13.02	36.91
11 " 1929	48.06	34.97 3/8	7.36 1/2	1.48	13.01 1/2	36.92 1/2
12 " 1929	48.05	34.95	7.35 1/2	1.48	—	—
14 " 1929	48.04 1/2	34.95	7.36 1/2	1.48	13.01 1/2	34.80
Laagsted. w. 1)	48.02	34.90	7.34	1.46	13.00	34.30
Hoogste d. w. 1)	48.09	35.07 3/8	7.41	1.51	13.07	37.00
7 Oct. 1929	48.06 3/8	35.02 3/8	7.37 1/2	1.48	13.03 1/2	36.95 1/2
30 Sept. 1929	48.06	35.07 1/2	7.38 1/2	1.47 1/2	13.04 1/2	36.88
Muntpariteit	48.—	35.—	7.38 1/2	1.48	13.09	48.52 1/2

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
8 Oct. 1929	66.77 1/2	66.45	66.47 1/2	6.28	104 3/4	2.46 3/8
9 " 1929	66.75	66.45	66.45	6.28	104 5/8	2.46 3/8
10 " 1929	66.70	66.42 1/2	66.42 1/2	6.28	104 3/8	2.46
11 " 1929	66.70	66.45	66.45	6.26	104 3/8	2.45 3/8
12 " 1929	66.70	66.45	66.45	6.25	104 1/2	2.45 3/8
14 " 1929	66.67 1/2	66.42 1/2	66.45	6.26	104 1/8	2.45 1/4
Laagsted. w. 1)	66.60	66.40	66.40	6.23	103 7/8	2.45 3/8
Hoogste d. w. 1)	66.80	66.50	66.50	6.31	105	2.46 3/8
7 Oct. 1929	66.77 1/2	66.47 1/2	66.47 1/2	6.27 1/2	104 1/2	2.46 3/8
30 Sept. 1929	66.80	66.45	66.45	6.27 1/2	104 5/8	2.47 1/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.28 1/2	105 3/4	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/4 en 7.21 1/4.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
8 Oct. 1929	4,86 1/4	3,92 3/8	23,83 1/2	40,17
9 " 1929	4,86 3/8	3,92 1/2	23,83 3/4	40,20
10 " 1929	4,86 1/2	3,92 1/2	23,85	40,24
11 " 1929	4,86 17/32	3,92 3/8	23,85	40,22 1/2
12 " 1929	—	—	—	—
14 " 1929	4,86 7/8	3,92 3/8	23,85 1/8	40,24 1/2
15 Oct. 1928	4,85 1/32	3,92 3/8	23,80 1/2	40,08 1/2
Muntpariteit	4,8667	3,90 5/8	23,81 1/2	40 1/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	28 Sept. 1929	5 Oct. 1929	7/12 Oct. '29 Laagste	12 Oct. '29 Hoogste
Alexandrië . . .	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 7/16	97 7/16
Athene	Dr. p. £	375	375	374 3/4	375 1/4
Bangkok	Sh. p. tical	1/10 1/2	1/10 1/2	1/10 3/8	1/10 5/8
Budapest	Pen. p. £	27.79 1/2	27.87	27.85	27.91
Buenos Aires . . .	d. p. \$	47 11/16	47 1/8	47 1/16	47 3/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/5 7/8	1/5 5/8	1/5 3/8	1/5 5/8
Constantin	Piast. p. £	10.07 1/2	10.07 1/2	1.000	1.025
Hongkong	Sh. p. \$	1/11 1/2	1/11 1/2	1/9 1/8	1/9 1/16
Kobe	Sh. p. yen	1/11 1/2	1/11 3/8	1/11 1/2	1/11 3/8
Lissabon	Escu. p. £	108 3/4	108 3/4	108 1/8	108 3/8
Mexico 1)	\$ per £	10.00	10.00	9.90	10.10
Montevideo . . .	d. per £	48 3/4	48 3/8	48	48 3/4
Montreal	\$ per £	4.89	4.91	4.91	4.92 3/4
Rio d. Janeiro . .	d. per Mil.	57 1/8	57 1/8	56 5/8	57 1/8
Shanghai	Sh. p. tael	2/3 11/32	2/4 1/8	2/2 3/8	2/3 1/8
Singapore	id. p. \$	2/3 29/32	2/3 5/8	2/3 3/8	2/4 3/8
Valparaiso 2) . .	\$ per £	39.43	39.43	39.42	39.48
Warschau	Zl. p. £	43.27 1/2	43.37 1/2	43.32	43.42

1) In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in pence. doch in £ genoteerd. 2) 80 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 1)

	Londen 1)	N. York 2)	Londen
7 Oct. 1929	23 1/16	50	84/11 1/2
8 " " 1929	22 15/16	49 5/8	84/10 3/4
9 " " 1929	22 15/16	49 5/8	84/11 1/2
10 " " 1929	23 1/16	50	84/11 1/2
11 " " 1929	22 15/16	49 5/8	84/11 1/2
12 " " 1929	23 1/8	—	84/11 1/2
13 Oct. 1928	26 7/8	58 5/8	84/11 1/2
27 Juli 1914	24 1/16	59	84/11

1) In pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) In sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	30 Sept. 1929	7 Oct. 1929
Saldo bij de Ned. Bank	f —	f —
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 68.667,30	f 171.593,67
Voorschot op ultimo Aug. 1929 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomstenbelasting	" 22.033.252,78	" 22.033.252,78
Voorschotten aan Ned.-Indië	" 28.675.596,68	" 23.056.068,42
Id. aan Suriname	" 11.073.185,25	" 11.363.936,68
Id. aan Curaçao	" 455.101,86	" 423.051,24
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	" 139.619.382,73	" 137.579.838,19
Vordering op het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds 1)	" —	" —
Vordering op andere Staatsbedrijven 1)	" 5.601.327,22	" 5.601.327,22
Verplichtingen.		
Voorschot door de Nederl. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt . .	f 13.680.551,02	f 11.894.021,51
Voorschot door de Ned. Bank inrek. courant verstrekt	" —	" —
Schatkistbiljetten in omloop	" 112.560.000,—	" 127.392.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 77.990.000,—	" 87.770.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank . .	" 31.000.000,—	" 25.000.000,—
Daggeldleeningen	" 3.000.000,—	" 4.500.000,—
Zilverbons in omloop	" 12.300.345,50	" 12.385.277,50
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	" 99.396,83	" 111.755,66
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 1)	" 11.334.558,17	" 19.887.079,29
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	" 130.000,—	" 130.000,—
Id. aan diverse instellingen 1)	" 13.779.604,77	" 13.808.541,63

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	5 Oct. 1929	12 Oct. 1929
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas	f —	f —
Saldo bij de Javasche Bank	f 32.827.000,—	f 25.527.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas	" 22.632.000,—	" 24.696.000,—
Schatkistpromessen	" 700.000,—	" 700.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands Kas	" —	" —
Waarvan Muntbiljetten	" —	" —
Muntbiljetten in omloop	" 45.311.000,—	" 45.318.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds . .	" 3.775.000,—	" 3.775.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank . .	" 642.000,—	" 708.000,—
Voorschot van de Javasche Bank	" —	" —

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 14 October 1929.

		Activa.		
Binnenl. Wis-	Hfdbk. f	52.141.687,53		
sels, Prom.,	Bijbnk. "	1.549.274,09		
enz. in disc.	Ag. sch. "	11.001.735,98	f	64.692.697,60
Papier o. h. Buitenl. in disconto				"
Idem eigen portef.		201.122.329,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.				" 201.122.329,—
Beleeningen				
incl. vrsch.	Hfdbk. f	33.739.529,23		
in rek.-crt.	Bijbnk. "	10.952.801,22		
op onderp.	Ag. sch. "	44.435.898,92	f	89.128.229,37
Op Effecten		81.482.929,37	f	
Op Goederen en Spec.		7.645.300,—		" 89.128.229,37
Voorschotten a. h. Rijk				" 15.000.000,—
Munt en Muntmateriaal				
Munt, Goud		65.487.970,—		
Muntmat., Goud		377.441.997,71		
		442.929.967,71	f	
Munt, Zilver, enz.		18.702.821,84		
Muntmat., Zilver				" 461.632.789,55 ¹⁾
Belegging 1/3 kapitaal, reserves en pensioenfonds				" 25.355.155,48
Gebouwen en Meub. der Bank				" 5.200.000,—
Diverse rekeningen				" 37.659.903,70
			f	899.791.104,70
Passiva.				
Kapitaal			f	20.000.000,—
Reservefonds				" 7.106.550,55
Bijzondere reserve				" 8.000.000,—
Pensioenfonds				" 6.252.373,17
Bankbiljetten in omloop				" 829.844.665,—
Bankassigtiën in omloop				" 327.095,66
Rek.-Cour. (Het Rijk)				
saldo's: Anderen		17.753.183,24		" 17.753.183,24
Diverse rekeningen				" 10.507.237,08
			f	899.791.104,70
Beschikbaar metaalsaldo			f	121.978.180,84
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waar toe de Bank gerechtigd is				" 304.945.450,—

¹⁾ Waarvan in het buitenland f 23.890.447,18.

Vooruaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo ¹⁾	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
14 Oct. '29	65.488	377.442	829.845	18.080	121.978	54
7 " '29	65.490	377.442	840.169	18.218	117.675	54
30 Sept. '29	65.596	377.442	851.686	21.424	112.466	53
23 " '29	65.601	377.442	802.779	16.539	134.528	56 1/2
16 " '29	65.605	377.442	812.293	12.898	132.175	56
9 " '29	65.707	377.442	824.058	14.548	126.857	55
15 Oct. '28	67.486	367.506	824.298	39.285	283.598	53
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's		Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
	disconto's					
14 Oct. 1929	64.693	8.000	89.128	201.122		37.660
7 " 1929	82.442	25.000	89.250	195.975		38.299
30 Sept. 1929	86.748	31.000	100.454	185.577		45.089
23 " 1929	53.543	—	91.971	183.221		37.829
16 " 1929	58.396	2.000	100.134	174.482		35.690
9 " 1929	66.391	6.000	110.526	168.977		34.980
15 Oct. 1928	68.368	15.000	109.576	202.337		37.370
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188		509

¹⁾ Sedert den bankstaaf van 14 Jan. '29 weder op de basis van 2/3 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCHIE BANK.

Vooruaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
14 Sept. 1929..	771	1.573	607	992	503
7 " 1929..	771	1.658	567	987	502
30 Aug. 1929..	790	1.736	566	996	472
24 " 1929..	801	1.535	599	993	519
17 " 1929..	800	1.540	627	989	463
15 Sept. 1928..	961	1.496	629	1.061	470
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Vooruaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
12 Oct. 1929	169.400		314.500	58.600	20.160
5 " 1929	170.000		312.300	68.400	17.820
28 Sept. 1929	169.900		306.000	67.300	20.580
14 Sept. 1929	147.235	23.946	312.167	64.160	20.650
7 " 1929	147.464	24.691	312.106	69.147	19.654
31 Aug. 1929	147.575	24.423	305.675	69.649	21.869
24 " 1929	147.676	24.226	304.391	73.316	20.810
13 Oct. 1928	171.560	15.642	327.506	50.277	36.089
15 Oct. 1927	183.208	17.140	324.715	76.582	120.373
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaal.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
12 Oct. 1929		195.700		***	45
5 " 1929		199.600		***	45
28 Sept. 1929		195.000		***	46
14 Sept. 1929	10.995	35.677	133.025	28.365	45
7 " 1929	10.800	34.268	136.204	30.786	45
31 Aug. 1929	10.298	34.767	135.738	24.886	46
24 " 1929	11.394	42.374	133.121	21.266	46
13 Oct. 1928	9.850	33.174	93.298	58.172	50
15 Oct. 1927	12.228	25.650	128.878	37.839	50
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis 2/3 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Vooruaamste posten in duizenden ponden sterling ¹⁾

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
9 Oct. 1929	130.737	363.841	26.896	8.836	20.750
2 " 1929	129.121	363.348	25.773	8.508	20.974
25 Sept. 1929	131.938	361.071	30.866	3.233	22.178
18 " 1929	135.581	361.856	33.726	3.299	24.182
11 " 1929	136.054	364.959	31.095	3.457	23.716
4 " 1929	137.549	366.231	30.026	4.310	27.073
10 Oct. 1928	167.501		134.194		45.183
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
9 Oct. '29	72.707	8.459	66.244	38.084	28.157	24 2/3 %
2 " '29	73.767	8.993	64.910	38.042	26.996	24 1/3 %
25 Sept. '29	68.872	14.705	56.954	36.448	32.141	29 2/3 %
18 " '29	73.782	18.589	63.344	36.098	35.065	29 2/3 %
11 " '29	75.687	14.011	66.458	36.513	32.434	27 1/4 %
4 " '29	75.807	9.095	73.968	37.167	31.318	26
10 Oct. '28	31.110	13.934		97.751	53.057	47 1/2 %
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

¹⁾ Zie voor wijzigingen in de bankstaaf de toelichting op biz. 1080 en 1081. ²⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Vooruaamste posten in millioenen francs.

Data	Goud ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a.d. Staat
4 Oct. '29	39.784	103	7.200	27.519	18.635	2.548	3.200
27 Sept. '29	39.411	91	7.210	27.798	18.623	2.401	3.200
20 " '29	39.060	80	7.211	26.444	18.749	2.407	3.200
13 " '29	39.031	71	7.221	26.576	18.612	2.448	3.200
5 Oct. '28	30.669	732	13.289	21.963	18.498	2.166	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Particulieren
4 Oct. '29	5.612	1.640	67.321	6.380	6.720	5.883
27 Sept. '29	5.612	1.664	66.639	6.896	6.734	5.958
20 " '29	5.612	1.540	65.318	7.050	6.864	5.227
13 " '29	5.612	1.482	65.470	7.050	6.998	5.134
5 Oct. '28	5.930	1.421	62.606	7.584	3.676	4.972
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. ²⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit. circ. banken 3)	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
7 Oct. 1929	2.212,0	149,8	349,6	2.408,9	76,7
30 Sept. 1929	2.212,0	149,8	335,1	2.528,3	186,38
23 " 1929	2.192,0	149,8	326,6	2.116,7	43,2
14 " 1929	2.186,4	149,8	322,8	2.239,6	55,2
7 " 1929	2.183,3	149,8	320,3	2.472,6	52,2
7 Oct. 1928	2.487,1	85,6	151,9	2.345,8	59,2
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 3)	Circulatie	Regg.-Crt.	Diverse Passiva
30 Sept. 1929	92,6	590,6	4.686,8	444,7	367,7
23 " 1929	92,8	651,0	4.914,3	501,4	368,2
14 " 1929	92,8	594,7	4.202,0	519,4	360,1
7 " 1929	92,8	583,1	4.411,7	426,7	354,6
31 Aug. 1929	92,8	575,3	4.602,6	471,6	353,0
29 Sept. 1928	93,5	538,7	4.592,1	511,3	269,7
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 7 Oct., 30, 23, 14, 7 Sept. '29, 7 Oct. '28, resp. 23; 6; 48; 37; 35; 27 mill. 3) waarv. 0,7 Reichsch. wchschel.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1929	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. ald. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Regg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in wissels op het buitl.						Schatkist	Partic.
10 Oct. 1928	1026	544	44	818	44	342	2.698	13	69
3 " "	1023	532	44	777	69	342	2.688	32	29
26 Sept. 1928	1023	551	44	748	45	343	2.628	29	61
19 " "	1021	550	44	750	42	343	2.620	38	61
12 " "	1021	553	44	749	44	343	2.644	8	65
11 Oct. 1928	808	512	44	591	55	373	2.280	2	67

1) 1928.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
25 Sept. '29	2.997,6	1.593,5	164,6	944,4	263,9
18 " '29	2.989,4	1.613,8	166,7	933,9	241,1
11 " '29	2.971,7	1.632,1	174,5	972,9	222,2
4 " '29	2.943,4	1.607,8	172,8	1.046,0	182,9
28 Aug. '29	2.962,1	1.632,4	186,9	973,6	156,5
21 " '29	2.954,2	1.629,3	188,6	986,4	132,1
26 Sept. '28	2.633,0	1.280,4	138,1	1.010,8	263,4

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
25 Sept. '29	152,1	1.837,9	2.446,2	167,0	69,9	73,8
18 " '29	177,6	1.847,4	2.428,5	160,7	69,9	73,8
11 " '29	159,0	1.864,1	2.404,0	166,7	69,6	73,7
4 " '29	149,0	1.883,3	2.374,0	166,8	69,1	73,2
28 Aug. '29	145,3	1.829,4	2.347,5	166,7	70,9	75,4
21 " '29	148,6	1.822,9	2.337,2	166,2	71,0	75,5
29 Sept. '28	229,0	1.681,6	2.366,2	145,6	65,1	68,5

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Discontos en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
18 Sept. '29	673	17.252	5.489	1.721	20.211	6.805
11 " '29	—	—	—	—	—	—
4 " '29	761	17.150	5.441	1.675	20.003	6.808
28 Aug. '29	685	16.950	5.456	1.663	19.787	6.766
21 " '29	686	16.946	5.488	1.650	19.842	6.730
19 Sept. '28	635	15.869	6.526	1.739	20.220	6.914

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

15 October 1929.

In het begin der afgelopen week is een nieuwe schatting gepubliceerd door het Landbouwbureau te Washington van de opbrengst van verschillende graansoorten in dit jaar. Alleen van winter-tarwe zijn geen nieuwe cijfers bekend gemaakt en de opbrengst daarvan blijft onveranderd 568 miljoen bushels tegen een eindraming in het vorige jaar van 578.964.000 bushels. De schatting van de opbrengst van zomertarwe is verhoogd van 217 miljoen tot 224 miljoen bushels tegen een eindraming in het vorige jaar van 323.785.000 bushels. Hoewel de vermeerdering voor zomertarwe niet erg groot is en slechts 7 miljoen bushels bedraagt, heeft de publicatie der laatste schatting toch een deprimeerend effect op de markt gehad, zoodat de koersen aan de termijnmarkt te Chicago op den dag na de publicatie eenigen achteruitgang vertoonden. Ook over Canada is in de afgelopen week een rapport door de regering bekend gemaakt. Dit rapport had echter geen betrekking op den omvang van de opbrengsten van verschillende granen, doch alleen over de kwaliteit. Volgens dit rapport zou de kwaliteit van de tarwe van den laatsten oogst 100 pCt. zijn tegen 95 pCt. van het vorige jaar. Men maakt daarbij de opmerking, dat een percentage van 95 pCt. voor de kwaliteit in het vorige jaar tamelijk hoog lijkt in verband met de lage graderingen, welke toen aan de tarwe werden gegeven. Volgens berichten uit particuliere bron is het dorschen in de Prairie-Provincies bijna geheel afgelopen, behalve in enkele late districten. In verschillende handelskringen is men van meening, dat de resultaten bij het dorschen zijn meegevalen en sommigen meenen, dat de opbrengst in de drie Prairie-Provincies op 300 miljoen bushels mag worden geschat. Van het Zuidelijk halfrood kwamen, wat Argentinië betreft, weinig nieuwe berichten binnen. Na den gevallen regen wordt naar warmer weer verlangd, dat nu voor de verdere ontwikkeling van de te velde staande tarwe gewenscht is. In de afgelopen week werd een schatting openbaar gemaakt door het Argentijnsche Ministerie van Landbouw over de bebouwde oppervlakte in Argentinië. Voor tarwe wordt deze geschat op 19.478.000 acres; op 29 Augustus op 19.019.000 acres en in het vorige jaar op 20.891.000 acres. Hoewel de bebouwde oppervlakte dus kleiner is dan in het vorige jaar was de laatste regeringsschatting toch een verbetering vergeleken met de vorige. Daarom werd die van 9 October beschouwd een baisse-gunstige factor te zijn. In het ministerieele rapport wordt gezegd, dat de schade tengevolge van droogte belangrijk is in Bahia Blanca en het midden en Zuiden van Pampa, kleiner in Santa Fé en Cordoba en nog minder in Buenos Aires, terwijl in Entre Rios de toestand normaal is. Uit Australië waren de berichten van verschillende kanten gunstig met vermelding van regen, welke de vooruitzichten van tarwe hebben verbeterd. Van andere zijde wordt echter bericht, dat de ontwikkeling teleurstellend is in Nieuw Zuid-Wales en Victoria, doch reden tot tevredenheid geeft in gedeelten van Zuid-Australië. In West-Australië zijn de vooruitzichten volgens die berichten weder minder gunstig. Het Landbouwinstituut te Rome meldt over den oogst in Europa, dat de opbrengst van tarwe een verlaging heeft ondergaan vergeleken bij verleden jaar in de Donaulanden, waar in het vorige jaar overvloedige oogsten werden binnengehaald. Een groot gedeelte van de lagere opbrengsten in de Donaulanden wordt echter goed gemaakt door de goede resultaten in Frankrijk, Italië en Spanje. De opbrengst in geheel Europa, met uitzondering van Rusland, wordt door het Landbouwbureau te Rome geschat op 116 miljoen quarters tegen 170 miljoen quarters in het vorige jaar. Het is echter waarschijnlijk, dat de uitkomsten beter zijn dan de laatste schatting uit Rome en dat de totale Europeesche opbrengst niet veel zal verschillen met die van het vorige jaar. Het Hongaarsche Ministerie van Landbouw heeft onlangs nieuwe schattingen bekend gemaakt, welke hooger zijn dan de vorige. Voor tarwe wordt de opbrengst nu geschat op 8.979.000 quarters tegen 12.420.000 quarters in het vorige jaar. In Engeland is het schattingscijfer ook verhoogd en dit bedraagt nu 5.684.000 quarters tegen 5.479.000 quarters op 1 September en 5.908.000 quarters in het vorige jaar. Canada is ook in de vorige week terughoudend gebleven met het doen van aanbiedingen van tarwe in Europa, en houders volharden in hun meening, dat Europa later Canadeesche tarwe noodig zal hebben om zijn behoefte aan buitenlandsche tarwe te dekken, en dan hogere dan de nu geldende prijzen zal moeten betalen. De voorraden van tarwe in Canada hopen zich meer en meer op en baren zorg aan de rege-

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	6/12 Oct. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tjdvak 1928	6/12 Oct. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tjdvak 1928	1929	1928
Tarwe	38.777	1.326.838	1.785.195	—	99.840	58.843	1.426.678	1.844.038
Rogge	4.990	167.569	165.484	255	855	—	168.424	165.484
Boekweit.....	900	16.312	13.775	—	692	—	17.004	13.775
Maïs	22.199	648.661	823.657	—	157.094	172.958	805.755	996.615
Gerst	27.853	376.406	339.974	655	4.285	9.425	380.691	349.399
Haver	6.008	163.851	157.537	50	2.796	617	166.647	158.154
Lijnzaad	3.610	114.443	150.401	1.361	260.088	299.630	374.531	450.031
Lijnkoek	4.421	182.161	154.747	—	500	1.184	182.661	155.931
Tarwemeel	304	66.344	83.711	—	22.542	29.475	88.886	113.186
Andere meelsoorten	484	15.884	9.813	—	—	—	15.884	9.813

ring, omdat opslagruimten en vervoermiddelen in beslag worden genomen. De zaken in Canadeesche tarwe bepalen zich tot stoomende partijen van lagere graderingen, terwijl ook nog omzetten plaats vinden in voorraden van den ouden oogst. Argentinië gaat voort op ruime schaal tarwe uit te voeren, en het is voor een groot gedeelte deze tarwe-soort, welke in de Europeesche behoefte voorziet. De aanvoeren in Engeland blijven zeer groot. In de vorige week bedroegen te Liverpool 568.143 quarters, welke hoeveelheid, tezamen met een normalen aanvoer van binnenlandse tarwe, gelijk staat met de wekelijksche behoefte van geheel Engeland. Van de aanvoeren in Liverpool waren 450.255 quarters Plata tarwe en slechts 63.410 quarters kwamen uit Noord-Amerika. Voor geheel Engeland bedroegen de aanvoeren van buitenlandsche tarwe in de vorige week 1.231.868 quarters. Gedeeltelijk werden deze groote aanvoeren toegeschreven aan gebrek aan vraag op het Continent, waardoor veel anders voor ladingen naar Engeland werden gedestineerd. De vraag naar tarwe op het Continent is niet groot en in Duitschland is zij nog verminderd ten gevolge van de regeeringsbepaling, dat gedurende de maanden October en November 50 pCt. inlandsche tarwe moet worden vermalen. Aan deze bepaling wordt de hand gehouden en heeft tot resultaat gehad, dat de prijs van inlandsche tarwe in Duitschland is gestegen, zoodat geen verdere uitvoer van tarwe uit Duitschland wordt verwacht. In Italië zijn de aanvoeren van buitenlandsche tarwe gedurende September sterk verminderd. Officieel wordt gemeld, dat de invoer van tarwe in dat land gedurende September 14.960 ton bedroeg tegen 148.700 ton in September van het vorige jaar. Volgens hetzelfde bericht heeft de invoer in Juli, Augustus en September van dit jaar tezamen 237.294 ton bedragen tegen 512.994 ton in dezelfde periode van 1928. De overvloedige oogst is oorzaak van de vermindering van den Italiaanschen invoer. In het voorjaar echter zal vermeerderde invoer noodig zijn, omdat de opbrengst toch lang niet groot genoeg is om in de behoefte te voorzien. Over het algemeen was de stemming voor tarwe in de afgelopen week niet vast en koopers waren meestal terughoudend, hoewel op sommige dagen flinke zaken tot stand kwamen in stoomende partijen. Daarbij werden dan hoofdzakelijk zaken gedaan in tarwe uit Argentinië, uit de Vereenigde Staten en uit de Donaulanden, terwijl in geringere mate Canadeesche tarwe werd verhandeld. De feestdagen wegens de ontdekking van Amerika op den vorigen Zaterdag in de Vereenigde Staten en in Argentinië en het Israëlietische feest op Maandag hebben er toe meegewerkt,

dat de zaken op die dagen van geringeren omvang bleven. Vergeleken bij de vorige week sloot de koers voor tarwe te Chicago per December $\frac{1}{2}$ dollarcent lager, te Winnipeg voor October $\frac{1}{2}$ dollarcent lager en voor December onveranderd. De prijzen aan de termijnmarkten in Argentinië fluctueerden voor den eersten termijn niet sterk, voor Februari waren de schommelingen grooter. Te Buenos Aires was het slot voor November 10 cent, voor Februari 40 cent hooger, te Rosario was ook November 10 cent en Februari 40 cent hooger.

Uit de Vereenigde Staten werd de vorige week weder een kleine hoeveelheid rogge naar Engeland verscheept, echter speelt deze hoeveelheid geen rol van eenige beteekenis. De prijzen van Europeesche roggesoorten zijn in de afgelopen week eenigszins verhoogd en de omzetten waren iets grooter. Het blijft echter moeilijk de aangeboden partijen van de hand te doen. Het Argentijnsche Ministerie van Landbouw schat nu de met rogge bebouwde oppervlakte op 1.274.000 acres tegen 1.279.000 acres op 29 Augustus en 1.193.000 acres in het vorige jaar. De Canadeesche regering schat de kwaliteit van rogge in Canada op 93 pCt. tegen 95 pCt. op denzelfden tijd in het vorige jaar.

De stemming voor maïs was in het begin der afgelopen week vast; sedert is zij in de eerste helft der week verbeterd en hebben de prijzen verdere verhoogingen ondergaan. Daarna is echter gedurende de laatste dagen weder een verandering ingetreden te gevolge van gebrek aan consumptievraag en verloren de prijzen weder eenige gulden van de verhooging. Vooral was dit het geval voor Plata-maïs, welke in ruime mate blijft aangeboden. Van Zuid-Afrikaansche maïs waren de verschepingen weder kleiner. De laatste berichten uit Zuid-Afrika over den nieuwen oogst luiden minder optimistisch, daar het in verschillende districten te droog is. Oogstberichten van de Donaulanden blijven gunstig en men is druk bezig met het binnenhalen. De opbrengst van maïs in Hongarije wordt door het Ministerie van Landbouw geschat op 10.833.000 quarters tegen 5.791.000 quarters in het vorige jaar. In Roemenië wordt een opbrengst verwacht van 27 $\frac{1}{2}$ miljoen quarters, waarvan 11 $\frac{1}{2}$ miljoen quarters voor uitvoer beschikbaar zouden zijn. Men is tevreden over de kwaliteit, welke spoedige verscheeping mogelijk zal maken. Veel booten zijn bevracht voor het vervoer van graan uit Roemenië en spoedig zullen ook die van maïs beginnen. Het droge weer, dat zoo gunstig is voor de kwaliteit van maïs en voor het binnenhalen van den oogst, is minder welkom voor ploegen en het zaaien van wintergraan. De

N.V.
INDUSTRIEELLE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM   LONDEN   BERLIJN   PARIJS   KOPENHAGEN

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 25.000.000.—

VOLGESTORT GEPLAATST EN RESERVES f 13.400.000.—

Financiering van den afzet van industriele producten.

prijzen voor Donau-mais zijn in het begin der afgelopen week gestegen, terwijl het aanbod schaarsch bleef. Sedert is gedurende de laatste dagen weder een verlaging ingetreden en voelen koopers weinig lust nieuwe zaken te ondernemen. Volgens de in de afgelopen week openbaar gemaakte schatting van het Landbouwbureau te Washington wordt in de Vereenigde Staten een opbrengst van mixed, mais verwacht van 2.528 miljoen bushels. Een maand geleden bedroeg deze schatting 2.456 miljoen bushels en de eindraming in het vorige jaar was 2.839.959.000 bushels. In Argentinië is men druk bezig met het uitzaaien van mais, welke werkzaamheden, tengevolge van den regen, onder gunstige omstandigheden geschieden. Men verwacht, dat de met mais bebouwde oppervlakte in Argentinië, 25 pCt. grooter zal zijn dan in het vorige jaar. Het slot te Buenos Aires evenals te Rosario was voor November en December 15 cent lager.

De verschepingen van gerst van den Donau waren in de vorige week iets kleiner dan in de daaraan voorafgaande. Die uit Noord-Amerika waren echter belangrijk grooter. In Roemenië blijven de aanvoeren van gerst in de uitvoerhavens groot en men ondervindt er moeilijkheden om aankomende partijen met de gewenschte snelheid te verladen. Een onlangs gemaakte schatting van het uitvoersurplus van gerst uit Roemenië bedroeg 10 miljoen quarters, hetgeen nog iets hooger is dan vroegere schattingen. De opbrengst van gerst in de Vereenigde Staten wordt volgens de laatste cijfers van het Landbouwbureau te Washington geschat op 313 miljoen quarters tegen een schatting van een maand geleden van 304 miljoen quarters en een eind-schatting in het vorige jaar van 356.868.000 quarters. Voor Argentinië wordt de met gerst bebouwde oppervlakte door het Ministerie van Landbouw geschat op 1.462.000 acres tegen een schatting op 29 Augustus van 1.457.000 acres, en een eindschatting in het vorige jaar van 1.322.000 acres. De stemming voor gerst, welke in het begin der afgelopen week eenige verbetering onderging, tengevolge van vermeerderde vraag voor Deutsche rekening, is sedert weer verflauwd, en tegen het einde der week onderging de prijzen weder een niet onbelangrijke verlaging. In Amerikaanse gerst kwamen beperkte zaken tot stand, welke zich meestal tot de tweede hand bepaalden. Aan de termijnmarkt te Winnipeg ondergingen de prijzen voor gerst een verlaging van 1½ dollarcent per 48 lbs.

Ook voor haver werd de stemming, nadat ze in het begin vaster was geworden en de prijzen waren opgelopen, in de tweede helft der vorige week flauwer, zoodat

de verhooging weder verloren ging. Het aanbod van Deutsche haver was niet groot, doch koopers toonden ook weinig ondernemingslust, zoodat de omzetten beperkt bleven. De met haver bebouwde oppervlakte wordt in Argentinië geschat op 3.707.000 acres tegen 3.705.000 acres op 29 Augustus en 3.606.000 acres in het vorige jaar. In de Vereenigde Staten wordt de haveropbrengst geschat op 1.227 miljoen bushels tegen 1.205 miljoen bushels een maand geleden en een eindraming in het vorige jaar van 1.449.531.000 bushels. De kwaliteit van haver in Canada wordt geschat op 94 pCt. tegen 94 pCt. in het vorige jaar.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten verkeerden de afgelopen week in loome stemming; de ondertoon bleef echter nog altijd prijshoudend. Afnemers schijnen voor het oogenblik voldoende gedekt te zijn en producenten houden anderszits met vertrouwen de prijzen op peil. De zaken bleven over het algemeen dan ook beperkt.

In Amerika werd voor prompte ruwsuiker 2½/16 d.c. & fr. betaald op basis van Cubasuiker. De termijnmarkt bleef — behoudens eenige geringe fluctuaties, voornamelijk voor de vroege maanden — vrijwel onveranderd; de slotnoteringen waren: Oct. 2.22; Dec. 2.28; Mrt. 2.29; Mei 2.33 en Juli 2.41, terwijl de laatste notering voor Spot Centrifugals 4.05 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 61.000 tons, de versmeltingen 52.000 tons tegen 67.000 tons in 1928 en de voorraden 665.000 tons tegen 330.000 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1929 Ton	1928 Ton	1927 Ton
Cubaansche prod.	5.156.316	4.037.833	4.508.521
Consumptie	120.961	84.171	114.521
Weekontv. afscheephavens...	20 229	54.162	40.267
Totaal sedert 1 Jan.	4.632.748	3.548.825	3.977.211
Weekexport	57.820	65.324	102.503
Totale export sedert 1 Jan. ...	4.134.331	2.930.814	3.367.495
Voorraad afscheephavens.....	465.536	619.057	616.706
Voorraad binnenland	435.488	404.837	416.789

In Engeland verlaagden Raffinadeurs deze week den prijs van hun product met 3 d. De noteringen op de Londensche termijnmarkt sloten op 3 d. lagere noteringen dan bij opening.

STATISTISCH OVERZICHT

Jaargemidd.	TARWE Hard Winter No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE American No. 2 ³) loco Rotterdam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Amer. No. 2 ³) loco Rotterdam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.90 Bé s. g. per barrel		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	\$	%	Sh.	%	£	%
1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	10,80	100,0	1,68	100,0	73,-	100,0	62,1/6	100,0
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	17,90	165,74	1,89	112,5	86/6	118,5	58,1/-	93,5
Januari	15,22 ⁵	88,5	12,50	95,6	165,00	71,3	222,25	94,2	362,50	78,4	13,35	123,7	1,75	104,2	85/6	117,3	55,7/6	89,2
Februari	15,22 ⁵	88,5	13,05	99,8	167,00	72,1	230,00	97,5	373,75	80,8	12,10	112,0	1,70	101,2	83/6	114,4	54,16/-	88,3
Maart	15,05	87,5	12,70	97,1	164,50	71,1	219,25	92,9	354,75	76,7	11,25	104,2	1,26	75,0	81/-	111,0	55,17/-	89,9
April	14,80	86,0	12,82 ⁵	98,1	173,00	74,8	237,50	100,6	351,50	76,0	11,00	101,9	1,22	72,6	80/-	109,6	55,2/6	88,8
Mei	15,75	91,6	13,57 ⁵	103,8	172,75	74,6	258,25	109,4	373,75	80,8	10,95	101,4	1,22	72,6	74/-	101,4	54,14/-	88,1
Juni	15,60	90,7	13,20	101,0	175,25	75,8	245,00	104,2	372,75	80,6	11,00	101,9	1,22	72,6	70/-	95,9	54,2/6	87,2
Juli	15,10	87,8	12,05	92,2	171,50	74,1	235,75	99,9	367,75	79,5	11,10	102,8	1,22	72,6	70/-	95,9	53,19/-	86,9
Augustus	14,87 ⁵	86,5	11,45	87,6	178,50	77,1	252,50	107,0	368,25	79,6	10,50	102,3	1,22	72,6	69/-	94,5	55,5/6	89,0
September	14,70	85,5	12,15	92,9	179,50	77,5	233,25	98,8	369,50	79,9	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	54,13/-	88,0
October	13,72 ⁵	79,8	11,45	87,6	178,75	77,2	230,50	97,7	359,00	77,6	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	55,5/-	88,0
November	13,45	78,2	12,12 ⁵	92,7	184,75	79,8	233,25	98,8	349,75	75,6	10,65	98,6	1,22	72,6	65/-	89,0	59,1/-	95,1
December	13,40	77,9	12,57 ⁵	96,2	201,00	86,8	246,25	104,3	348,25	75,3	10,60	98,1	1,22	72,6	65/-	89,0	60,2/-	96,8
Januari 1928	13,50	78,5	12,70	97,1	207,50	89,6	247,75	105,0	361,00	78,0	10,30	95,4	1,22	72,6	65/-	89,0	62,-	99,9
Februari	13,80	80,2	12,87 ⁵	98,5	226,50	97,8	243,75	103,3	361,00	78,0	10,00	92,6	1,21	72,0	65/-	89,0	61,12/-	99,2
Maart	14,60	84,9	14,00	107,1	240,75	104,0	255,75	108,4	350,75	75,8	9,95	92,1	1,19	70,8	65/6	89,7	61,3/6	98,6
April	15,30	88,9	14,97 ⁵	114,5	239,50	103,5	261,00	110,6	358,25	77,5	10,05	93,1	1,19	70,8	66/-	90,4	61,14/6	99,4
Mei	15,30	88,9	15,47 ⁵	118,4	238,50	103,0	260,75	110,5	372,00	80,4	10,60	98,1	1,19	70,8	66/-	90,4	62,15/-	101,1
Juni	14,37 ⁵	83,6	14,27 ⁵	109,2	234,00	101,0	252,50	107,0	365,25	79,0	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	63,17/-	102,9
Juli	14,25	82,8	13,07 ⁵	100,0	246,75	106,6	241,00	102,1	359,75	77,8	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	62,18/-	101,3
Augustus	12,00	69,8	12,62 ⁵	96,6	214,75	92,8	226,75	96,1	350,75	75,8	10,05	93,1	1,21	72,0	66/-	90,4	62,10/6	100,7
September	11,65	67,7	11,57 ⁵	88,5	198,75	85,9	198,25	84,0	350,75	75,8	10,00	92,6	1,21	72,0	66/-	90,4	63,8/-	102,1
October	12,27 ⁵	71,4	12,27	93,8	218,50	94,4	189,50	80,3	366,00	79,1	9,95	92,1	1,19	70,8	66/-	90,4	65,12/-	105,7
November	12,32 ⁵	71,7	12,07 ⁵	92,4	227,25	98,2	185,50	78,6	386,25	83,5	10,20	94,4	1,18	70,2	66/-	90,4	67,18/-	109,4
December	12,30	71,5	11,90	91,0	220,25	95,1	180,50	76,5	373,75	80,8	10,10	93,5	1,18	70,2	66/-	90,4	70,3/-	113,0
Januari 1929	12,35	71,8	12,20	93,3	231,50	100,0	194,25	82,3	365,00	78,9	10,10	93,5	1,16	69,0	66/-	90,4	75,10/6	121,7
Februari	12,72 ⁵	74,0	12,65	96,7	236,00	101,9	194,75	82,5	357,25	77,2	12,90	119,4	1,11	66,1	66/6	91,1	78,-/6	125,7
Maart	12,65	73,5	12,62 ⁵	96,6	233,00	100,6	191,75	81,3	359,00	77,6	12,00	111,1	1,11	66,1	67/-	91,8	89,8/-	144,0
April	12,12 ⁵	70,5	11,62 ⁵	88,9	218,00	94,1	185,25	78,5	373,25	80,7	11,05	102,3	1,11	66,1	68/-	93,2	82,17/6	133,5
Mei	11,12 ⁵	64,1	10,57 ⁵	80,9	198,25	85,6	177,50	75,2	363,50	78,6	11,15	103,3	1,16	69,0	69/6	92,6	75,4/6	121,2
Juni	10,87 ⁵	63,2	10,20	78,0	193,50	83,6	171,25	72,6	355,25	76,8	11,25	104,2	1,30	77,4	71/-	97,3	74,11/-	120,1
Juli	12,80	74,3	11,20	85,6	218,50	94,4	191,25	81,0	415,50	89,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	72,12/6	117,0
Augustus	13,12 ⁵	76,3	10,75	82,2	202,50	87,5	182,75	77,4	452,50	97,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	73,17/-	119,0
September	12,62 ⁵	73,4	10,20	78,0	191,00	82,5	174,00	72,9	506,75	109,6	11,40	105,6	1,30	77,4	72/6	99,3	74,19/-	120,7
7 October	12,45	72,4	9,90	75,7	189,00	81,6	172,00	73,7	533,00	115,2	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	74,2/6	119,4
14 "	12,45	72,4	9,90	75,7	188,00	81,2	170,00	72,0	525,00	113,5	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	73,17/6	119,0

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) = Western vóór de invoering van Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.

De laatste ruwsuiker noteeringen waren:

Dec. Mrt.	Sh. 8/10 1/2 9/3	Mei Aug.	Sh. 9/9 10/0 1/2
-----------	---------------------	----------	---------------------

De Board of Trade statistiek over September wordt met de volgende cijfers bekend gemaakt:

	September		Jan./Sept.	
	1929	1928	1929	1928
	Tons	Tons	Tons	Tons
Import Ruwsuiker ..	190.634	127.803	1.594.781	1.246.816
„ Geraffineerd .	1.990	4.983	42.763	198.587
Totaal....	192.624	132.786	1.637.544	1.445.403
Voorr. Binnl. bietsuik.	3.900	1.600	—	—
Voorraad in entrepôt	175.050	149.600	—	—
Tot. „Duty Paid”suiker	161.127	149.349	1.586.785	1.377.565
Totale export	7.865	7.923	117.458	53.433

De Zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1929	1928	1927
	Tons	Tons	Tons
Duitsland 1/9	211.000	227.000	253.000
Tjecho-Slowakije 1/9	92.000	110.000	49.000
Frankrijk 1/9	203.000	108.000	143.000
Nederland 1/9	101.000	41.000	4.000
België 1/9	69.000	46.000	27.000
Polen 1/9	80.000	40.000	29.000
Engeland-1/9 Geimp. Suiker...	93.000	179.000	259.000
„ 1/9 binnenl. „ ..	7.000	8.000	—
Europa.....	856.000	759.000	764.000
V.S. Atlant. havens 28/9	656.000	343.000	183.000
Cubaanse Havens 28/9	504.000	631.000	679.000
Cuba binnenl. (raming) 28/9 ..	510.000	390.000	470.000
Totaal	2.526.000	2.123.000	2.096.000

Op Java verkochten de V.I.S.P. de afgelopen week verdere 4000 tons Hoofdsuiker uit oogst 1929 tot f 12.

De markt voor tweedehands suiker was stil en prijzen liepen ietwat terug; de laatste noteeringen waren: Supérieur ready en Oct. f 12.87 1/2; Nov. f 13; Dec. f 13.12 1/2; Hoofdsuiker ready f 12. Het rendement van 150 fabrieken bedroeg per 1 Oct. ruim 1 1/2 pCt. minder dan verleden jaar.

Hier te lande verkeerde de markt deze week in kalme prijshoudende stemming met weinig omzet. Aan het slot brokkelden de noteeringen ongeveer f 1/8 af en waren: Dec. f 13 3/8; Mei f 14 1/8 en Aug. f 14 1/2, alles aanbod met kopers tot f 1/8 minder. De omzet bedroeg slechts 2150 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons. Manchester, d.d. 9 October 1929.

De voornaamste gebeurtenis van de afgelopen week met betrekking tot de markt voor Amerikaanse katoen was de publicatie op 8 dezer van het Bureau-rapport; de conditie wordt aangegeven met 55 pCt., tegen 54.4 het vorig jaar. Dit cijfer geeft een geschatte opbrengst van 14.915.000 balen, tegen een schatting van 14.825.000 balen de vorige maand, en is beter dan men algemeen verwacht had. Toen de New-York en Liverpool beurzen, na de korte sluiting, welke op het bekend worden van het Bureau-rapport volgt, weer openen, daalden prijzen in New-York onmiddellijk ca. 30 punten en in Liverpool 14—16 punten. De noteeringen gingen Donderdag en Vrijdag jl. naar beneden, maar waren iets vaster tot de uitgifte van het Bureau-rapport en vandaag is Mid. Am. 18 punten lager dan een week geleden. De berichten omtrent den Egyptischen oogst zijn gunstiger geweest, prijzen hebben gefluctueerd en F.G.F. Sakels zijn sedert ons laatste marktbericht 85 punten gezakt. De aanvoeren van Amerikaanse katoen in de havens belooft bijna 400.000 balen meer dan een jaar geleden, terwijl exporten minder zijn en het totaal vrijwel gelijk is.

De markt voor Amerikaansch garen vertoonde tot gisteren een rustig beeld toen, mogelijk in verband met de publicatie van het Bureau-rapport later op den dag, een aanmerkelijke vraag doorkwam. In grove nummers beperken verkoopen zich hoofdzakelijk tot kleine partijen, doch in medio en fijnere nummers had een behoorlijk goede omzet plaats, terwijl tevens eenige flinke partijen verkocht werden. Dit wordt bevestigd door het bericht, dat in Liverpool gisteren meer katoen gefixeerd is dan in langen tijd gebeurd is. Naar getwijnd garen was behoorlijk vraag, zoolvel voor het binnenland als voor export, doch hoewel de geboden prijzen over het algemeen te laag waren, kwamen toch enkele flinke orders voor binnenlandsch gebruik tot stand. Wat Egyptische soorten betreft, berichten hier en daar enkele spinners, dat zij tevreden kunnen zijn, doch over het algemeen werd slechts voor wekelijksch gebruik gekocht. Koopers schijnen er de voorkeur aan te geven, spaarzaam orders te plaatsen en wachten klaarblijkelijk liever af, hoe de markt op het bekend worden van het Bureau-rapport zal reageren.

In de doekmarkt is alles bij het oude. Prijzen zijn vast. Wat Eng.-Indië betreft, staat Calcutta niet meer zoo vooraan als eerst, doch van de andere markten komen meer

(AN GROOTHANDELSPRIJZEN)

TIN	KATOEN	WOL	WOL	RUBBER	SUIKER	KOFFIE	THEE	Indexcijfer	Indexcijfer
locoprijzen	for Middling	gekamde	gekamde	Standaard	Witte kristal-	Robusta	Aff. N.-I. thee.	v/h. Centr. B.	van The
Londen per	locoprijzen	Australische,	Australische,	Ribbed Smoked	suiker loco	Locoprijzen	A'dam gem. pr.	v. d. Stat.,	Economist
Eng. ton	New York	Merino, 64's Av.	Crossbred Colonial	Sheets	R'dam/A'dam.	Rotterdam	Java- en Sumat-	herleid	herleid
	per lb.	loco Bradford	Carded,	loco Londen	per 100 K.G.	per 1/2 K.G.	rathee p. 1/2 K.G.	van 1913 = 100	van 1927 = 100
		per lb.	50's Av. loco	per lb.				tot 1925 = 100	tot 1925 = 100
£	%	%	pence	Sh.	fl.	cts.	cts.		
261.17/-	100.0	55.00	100.0	2/11.625	18.75	61,375	84.5	100.0	100.0
290.17/6	111.1	47.25	85.9	2/-	67.4	55,375	90.2	111.5	93.2
299.13/6	114.4	45.00	81.8	1/7,375	54.4	50	81.5	71	84.0
309.8/6	118.2	46.25	84.1	1/7,125	53.7	112,7	48.75	79.4	84.3
312.15/-	119.4	47.75	86.8	26,50	89.8	20,625	110,0	48	82.8
304.1/-	116.1	47.50	86.4	26,25	89.0	20,25	108,0	48	82.8
295.12/-	112.9	47.00	85.5	26,00	88.1	20,25	108,0	47	82.8
296.9/6	113.2	47.25	85.9	26,00	88.1	20,25	108,0	47	82.8
289.15/6	110.7	48,50	88.2	26,50	89,8	18,625	99,3	47	82.8
292. -/6	111.5	48,50	88.2	26,50	89,8	18,50	98,7	45,375	82.8
287.12/6	109.8	50,00	90.9	26,50	89,8	17,875	95,3	44,25	82.8
264.2/6	100.9	50,25	91.4	26,75	90,7	16,875	90,0	45,25	82.8
264.4/6	100.9	52,25	95.0	28,50	96,6	16,875	90,0	46	82.8
266.13/6	101.8	51,50	93,6	28,75	97,3	17,75	95,4	46	82.8
255.1/-	97.4	53,00	96.4	29,75	100,8	17,25	92,0	46	82.8
233.10/6	89.2	54,75	99.5	31,75	107,6	17,375	92,7	46	82.8
233.17/6	89.3	55,00	100.0	33,25	112,5	17,075	90,0	46	82.8
234.6/-	89.5	54,50	99.1	33,00	111,9	-9,375	86,8	46	82.8
230.19/-	88.1	52,25	98,6	32,25	109,3	-9	88,7	48,25	82.8
218.8/6	83.4	55,50	100,9	31,75	107,6	-9,25	86,0	49	82.8
211.19/-	80.9	53,00	96.4	31,25	105,9	-9,25	82,7	49,875	82.8
211.18/-	80.9	51,75	94.1	30,00	101,7	-9,25	85,3	51,875	82.8
214.7/6	81.9	47,00	85.5	29,00	98,3	-8,5	84,7	51,875	82.8
221.19/-	84.8	46,25	84.1	27,25	92,4	-8,8	84,7	52,75	82.8
232.10/6	88.8	47,25	85,9	27,50	93,2	-8,625	84,0	53	82.8
228.8/-	87.2	46,25	84.1	28,00	94,9	-8,5	84,3	51,75	82.8
222.7/6	84.9	46,75	85.0	28,75	97,3	-9,875	83,5	53,125	82.8
222.11/-	85.0	44,25	80,5	27,75	94,1	1/-	88,0	54	82.8
221.0/6	84.4	44,00	80,0	27,50	93,2	1/0,125	88,0	54	82.8
207.5/6	79.2	43,25	78,6	27,25	92,4	-10,5	87,0	54	82.8
197.5/6	75.3	41,50	75,5	26,25	90,0	-10,875	85,3	54	82.8
200.5/-	76.5	40,00	72,7	25,75	87,3	-10,625	82,0	54	82.8
209.5/6	79.9	38,75	70,5	24,75	83,9	-11	81,6	54	82.8
210.11/-	80.4	37,00	67,3	24,00	81,4	-10,5	81,0	53,50	82.8
205.5/6	78.4	34,25	62,3	23,75	80,5	-10,125	71,9	51,75	82.8
198.15/-	75.9	30,50	55,5	22,50	76,3	-9,75	72,0	51,00	82.8
189.17/6	72.5	30,50	55,5	22,50	76,3	-9,9375	72,7	49,00	82.8

De huidige officiële noteeringswijze (Jan. 1928). 2) = Matting vóór de invoering van de huidige offic. noteeringswijze (Jan. 1928). 4) Jaar- en maandgemiddelden afgerond 1/2 pence. 5) 4 Oct. 6) 11 Oct. 7) 3 Oct. 8) 10 Oct.

aanvragen binnen, en voor onmiddellijk gebruik wordt beoordeeld gekocht. China is de slechtste van alle Oostersche markten. Hoewel niet direct gezegd kan worden, dat er verandering ten goede is gekomen, schijnt de stemming van de markt toch beter te zijn.

Liverpoolnoteeringen		Oost. koersen		1 Oct.	8 Oct.
		2 Oct.	9 Oct.	T.T. op Br.-Indië	1/5 $\frac{3}{4}$
F.G.F. Sakellaridis	16,75	15,80	T.T. op Hongkong	1/11 $\frac{7}{8}$	1/9 $\frac{1}{2}$
G.F. No. 1 Oomra	6,65	6,50	T.T. op Shanghai	2/2 $\frac{5}{8}$	2/2 $\frac{1}{8}$

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '29	Overeenkomstige periode	
	tot 4 Oct. '29	1928	1927
Ontvangsten Gulf-Havens.	2137	1992	2371
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	203	154	153
„ „ 't Vasteland etc.	826	854	1002
„ „ Japan.....	129	225	154

Voorraden. (In duizendtallen balen).

	4 Oct. '29	Overeenkomstig tijdstip	
		1928	1927
Amerik. havens.....	1277	1169	1817
Binnenland	727	603	734
New York	99	10	219
New Orleans	201	142	315
Liverpool	221	265	642

KOFFIE.

Het artikel maakte sedert het verschijnen van het vorig Overzicht uiterst bewogen dagen door. Nadat reeds op 8 en 9 dezer de stemming aan de verschillende markten zeer flauw was geworden tengevolge van berichten, dat het Instituut tot Permanente Verdediging van de Koffie van Sao Paulo zich in moeilijkheden zou bevinden en dat het Gouvernement van den Staat Sao Paulo zich tot de Federale Regeering van Brazilië had gewend met verzoek om steun, nam de daling op de termijnmarkt te New-York op den 10den een paniekvorm aan. Brazilië, dat de vorige dagen zijn prijzen reeds verlaagd had, zond dien dag weder lagere noteeringen en van alle kanten kwamen toen te New-York verkooporders in van den handel zoowel als van speculanten. Door de plotseling noodzakelijk geworden bijstorting van marges wegens groote prijsverschillen, kwamen velen in moeilijkheden en er ontstond een wilde drang om te verkoopen. Alleen de aldaar bestaande bepaling, dat de termijnprijzen op één dag niet meer dalen mogen dan 2 dollarcenten per lb., welke bepaling gemaakt is om abnormale prijsfluctuaties en daaruit voortvloeiende ruime speculaties te voorkomen, was oorzaak, dat de noteeringen op een bepaald moment niet lager kwamen dan 2 cents onder die van den vorigen dag, doch tenslotte herstelden zij zich weder eenigszins, al sloot de markt dan ook voor het Gemengd contract 1.15 à 1.40 ct. per lb. lager dan den dag te voren, terwijl het Santos-contract er 0.60 à 1.33 ct. lager was. De volgende dag gaf aanvankelijk een herhaling te zien van de wilde tooneelen van den 10den, daarna herstelde de markt zich voor het Gemengd contract geheel en voor het Santos-contract gedeeltelijk op de slotkoersen van den vorigen dag. Op den 14den was de markt er nog aan zeer groote schommelingen ten prooi, doch het slot was betrekkelijk weinig verschillend van dat van den 11den. Wat zich in Brazilië heeft afgespeeld, valt hier voor het oogenblik nog niet voldoende te beoordeelen. Geruchten van allerlei aard waren in omloop, doch het eenige dat als vaststaand schijnt te kunnen worden aangenomen, is, dat de berichten betreffende financiële moeilijkheden betrekking hadden op bezwaren, welke zich voordeden om voldoende middelen beschikbaar te kunnen stellen voor het verstrekken van voorschot op de zeer groote hoeveelheden koffie, welke in den laatsten tijd vanuit de plantages naar de binnenlandsche pakhuizen zijn afgezonden. Ook werd bekend, dat de President van het Koffie-Instituut op 11 dezer zijn ontslag heeft genomen en vervangen is door den Directeur van een der groote Braziliaansche banken. Berichten, dat de Federale Regeering steun zou hebben verleend in den vorm van een leening, welke volgens enkelen ongeveer £ 2½ miljoen en volgens anderen £ 5 miljoen groot zou zijn, werden weliswaar nog niet officieel bevestigd, doch zijn niet onwaarschijnlijk al zou daartegenover volgens het oordeel van klaarblijkelijk goed ingelichte „insiders” de kans gering zijn, dat Brazilië een nieuwe leening, waarover het in onderhandeling is, in het buitenland geplaatst krijgt, ten-

zij het toestemt in een belangrijke reorganisatie van zijn koffiepolitiek en van wat daarmee samenhangt.

De invloed van een en ander op de Nederlandsche markt was natuurlijk groot en de noteeringen aan de Rotterdamse termijnmarkt daalden tusschen 8 en 11 dezer ongeveer 3 à 3¼ ct. per ½ KG. De aanbiedingen van Brazilië liepen, voor wat Santos betreft, bij afladers, die reeds laag in hun prijzen waren, slechts 2/- à 3/- per cwt. terug, doch bij andere, die in den laatsten tijd te hoog in hun vraagprijzen geweest waren, niet minder dan 4/- à 7/-, terwijl Rio ongeveer 4/- à 6/6 lager afkwam. De cif-offertes van Nederlandsch-Indië zakten voor de ongewasschen soorten ongeveer 2 à 3 ct. per ½ KG. in en voor de gewasschen f.a.q. ongeveer 2½ ct.

Aan de loco-markt, alwaar onder de bestaande omstandigheden de afzet zoo mogelijk nog geringer was dan in de laatste weken het geval was geweest, werd de noteering van Robusta verlaagd van 50 op 49 ct. per ½ KG., terwijl die van Superior Santos gehandhaafd bleef op 58 ct.

Volgens telegrafisch bericht, dezer dagen uit Brazilië ontvangen, bedroegen de voorraden, in de pakhuizen en de spoorwegstations in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes teruggehouden, op 30 September 14.892.000 balen tegen 12.531.000 balen op 31 Augustus, hetgeen een vermeerdering beteekent van niet minder dan 2.361.000 balen. De voorraad in het binnenland van Rio teruggehouden, bedroeg op 30 September 1.023.000 balen tegen 654.000 balen op 31 Augustus, hetgeen een vermeerdering beteekent van 369.000 balen.

Tenslotte werd nog bekend, dat de limiet van de dagelijkse aanvoeren te Rio voor de tweede helft van October gebracht is op 9.642 balen tegen 15.154 balen voor de eerste helft van die maand.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 89/- à 93/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 94/- à 98/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 57/3 à 60/-.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, October-verschepen, 31 ct.; Benkoelen Robusta, October-verscheping, 31½ ct.; Mandheling Robusta, October-verscheping, 34½ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, October-verscheping, 44 ct., alles per ½ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Maart	Mei	Sept.
14 Oct.	\$ 11,—	\$ 10,65	\$ 10,45	\$ 10,25
7 „	„ 12,88	„ 12,32	„ 12,02	11,62
30 Sept.	„ 13,60	„ 13,09	„ 12,75	12,25
23 „	„ 13,83	„ 13,26	„ 12,92	—

Rotterdam, 15 October 1929.

THEE.

Amsterdam, 14 October 1929.

Na een onregelmatig begin werd de theemarkt in de vorige week vaster, zoodat de prijzen per saldo niet veel van die van een week vroeger verschilden.

De beste vraag bestond voor Java- en Sumatra-thee, terwijl Britsch-Indische en Ceylon-soorten, de laatste door de iets mindere kwaliteit dikwijls trager liepen.

De Noordelijk Britsch-Indische oogst bedroeg per ulto. September 278.000.000 lbs. tegen 259.000.000 lbs. in 1928 en 250 miljoen in 1927.

Volgens telegrafisch bericht aan de Vereeniging voor de Thee-cultuur bedroeg de uitvoer van Japan gedurende Januari—Augustus 6 miljoen KG. tegen 5½ miljoen KG. in 1928.

De uitvoer gedurende Januari/September van Java beliep volgens dezelfde bron 45.721.000 KG. (vorig jaar 43.431.000 KG.).

Uit Noordelijk Britsch-Indië werd 36 miljoen lbs. uitgevoerd (vorig jaar 33 miljoen lbs.) gedurende het tijdvak Januari/Augustus.

De verzamelaars van den uitvoer uit de voornaamste productielanden der wereld (uitgezonderd China), gepubliceerd door de Vereeniging voor de Thee-cultuur, geeft de volgende belangwekkende cijfers te zien: Werelduitvoer Januari/Augustus 227.301.000 KG. tegen in 1928 gedurende dezelfde periode 216.622.000 KG.

Tenslotte nog de Engelsche Board of Trade cijfers over September: de aanvoer in Groot-Brittannië en Noord-Ierland beliep in totaal 56 miljoen lbs. (vorig jaar 54½ miljoen lbs.), en de gezamenlijke uitvoer bedroeg 6½ miljoen lbs. (vorig jaar 7.8 miljoen lbs.).

DE TWENTSCHE BANK N.V.

GEVESTIGD TE AMSTERDAM

Rotterdam - 's-Gravenhage - Almelo - Dordrecht - Enschede - Hengelo -
Oldenzaal - Utrecht - Zaandam - Zwolle

Maandstaat op 30 September 1929

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponoord	f	522.900,—
Deelneming in de firma B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen	"	7.200.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen .... f 9.450.561,31 waarvoor in geld gestort	"	7.124.961,31
waarvoor effecten gedeponoord	f	2.325.600,—
Effecten van Aandeelhouders gedeponoord bij bevriende instellingen	"	3.000.000,—
ten eigen gebruik	"	35.632.800,—
		<hr/>
Kassa; Wissels en Coupons	"	40.958.400,—
Saldo's bij Bankiers	"	35.982.522,61
Daggeldleeningen	"	21.584.974,22
Eigen Effecten en Syndicaten	"	150.000,—
Saldo te leveren en te ontvangen Fondsen	"	9.142.488,07
Prolongatiën gegeven	"	4.218.185,56
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek.-Crt. f 137.837.857,40	"	12.373.475,—
Af: loopende Promessen	"	133.043.857,40
		<hr/>
Voorschotten op Consignatiën	"	1.473.495,79
Gebouwen	"	5.756.294,92
		<hr/>
Totaal	f	279.531.554,88

CREDIT

Kapitaal	f	36.000.000,—
Reservefonds	"	15.000.000,—
Aandeelhouders voor gedeponoerde Effecten als waarborg voor 90 pCt.		
storting op aandelen B	f	522.900,—
in Leen-Depot	"	40.435.500,—
		<hr/>
Zieken- en Pensioenfondsen	"	40.958.400,—
Deposito's	"	3.822.075,15
Prolongatie-Deposito's	"	71.455.596,27
Saldi Rekeningen-Courant	f	5.435.450,—
" " " voor gelden in het Buitenland ..	"	83.512.016,84
	"	4.561.551,47
		<hr/>
Daggeldleeningen	"	88.073.568,11
De Nederlandsche Bank	"	500.000,—
Te betalen Wissels	"	894.972,34
Geaccepteerd door derden	"	10.188.557,71
Diverse Rekeningen	"	3.244.098,13
	"	3.958.837,17
		<hr/>
Totaal	f	279.531.554,88

Nederlandsche Handel-Maatschappij, N.V.

Amsterdam

Gestort Kapitaal f 80.000.000.—

Statutaire Reserve f 40.000.000.—

AGENTSCHAPPEN TE ROTTERDAM EN 'S-GRAVENHAGE

Vestigingen in Nederlandsch-Indië, Straits-Settlements, Britsch-Indië, China, Japan en Arabië

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. - Incasseeringen en Financieringen. - Schriftelijke en Telegrafische Credieten. - Reiseredietbrieven. - Deposito's. - Rekeningen-Courant. - Aan- en Verkoop van Effecten. - Administratie van Vermogens. - Open en Gesloten Bewaarneming

SAFE-DEPOSIT

KOFFERKLUIS

N.V. ALGEMEENE BETON COMPAGNIE,

gevestigd te 's-GRAVENHAGE.

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 1.000.000.—

waarvan geplaatst en volgestort f 166.000.—

UITGIFTE van Een Honderd Vier en Tachtig Aandeelen elk groot f 1000.- nom.

deelende voor twee derden in de winst over het boekjaar 1929/30,
krachtens besluit van de algemeene vergadering van aandeelhouders
van 30 September 1929.

Ondergeteekende bericht dat de inschrijving op boven-
genoemde uitgifte tot den koers van **105 pct.** is opengesteld op

WOENSDAG, 23 OCTOBER 1929,

van 9 uur des voormiddags tot 4 uur des namiddags

te Amsterdam bij de Firma PRAETORIUS & ZOON;
te 's-Gravenhage bij de N.V. HANDELS- EN LANDBOUWBANK.

Afdrukken van het Prospectus met statuten, zoomede
inschrijvingsbiljetten, zijn verkrijgbaar bij de kantoren van in-
schrijving.

N.V. ALGEMEENE BETON COMPAGNIE.

's-GRAVENHAGE, 15 October 1929.

WERKSPoor AMSTERDAM

ROLLEND SPOORWEGMATERIEEL

SCHEEPSSTOOMWERKTUIGEN

SCHEEPSDIESELMOTOREN

IJS- EN KOELMACHINES

SUIKERMACHINERIEËN

IJZERCONSTRUCTIES

SCHEEPSTURBINES

POLDERGEMALEN

LOCOMOTIEVËN

STOOMKETELS

Beëdigd translatrice

voor Duitsch en
Engelsch vraagt
Vertaalwerk
(ook Fransch)

LEA HAUSDORFF

Leuvehaven 26 — Rotterdam

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK, N.V.

AMSTERDAM

'S-GRAVENHAGE

ROTTERDAM

BATAVIA

AMOY, AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO, HONG-
KONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PASSOEROEAN,
PEKALONGAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA,
TEGAL, TELOK BETONG, TJILATJAP, TOKIO, WELTEVREDEN, YOKOHAMA